

Niina Leinonen & Laura Similä

TARINOIDEN TAIKAA

Satutuntirungon tekeminen Kaijonharjun kirjastoon

TARINOIDEN TAIKAA

Satutuntirungon tekeminen Kaijonharjun kirjastoon

Niina Leinonen
Laura Similä
Opinnäytetyö
Syksy 2013
Kirjasto- ja tietopalvelun
koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijät: Niina Leinonen & Laura Similä

Opinnäytetyön nimi: Tarinoiden taikaa: Satutuntirungon tekeminen Kaijonharjun kirjastoon

Työn ohjaaja: Mira Jurvansuu

Työn valmistumislukukausi ja vuosi: Syksy 2013

Sivumäärä: 56 + 35

Opinnäytetyömme käsittelee kirjastoissa järjestettäviä satutunteja. Työn teimme toiminnallisena opinnäytetyönä, ja sen tilaajana toimii Kaijonharjun kirjasto Oulussa. Opinnäytetyön tietoperustassa kerromme yleisesti saduista ja satutunneista sekä niiden merkityksestä lapselle ja hänen kehitykselleen. Valotamme myös satutuntien historiaa niin koko maassamme kuin Oulussa. Lisäksi käsittelemme satutuntien pitämisessä huomioon otettavia asioita sekä satutuntien erilaisia vaihtoehtoja ja oheistoimintaa.

Opinnäytetyömme toiminnallisena osana toimii tilaajakirjastoon luomamme satutuntirunko, joka löytyy opinnäytetyömme lopusta, liitteestä 1. Tämän rungon päätarkoitus on helpottaa satutuntien suunnittelua ja toteuttamista. Näin ollen se toimii apuvälineenä satutuntien ideoimisessa tilaajakirjastossa, kuin myös muissakin Oulun alueen kirjastoissa. Satutuntirunko koostuu kuukausista, joissa jokaisessa on eri teemoja. Näissä teemoissa on niihin liittyviä teoksia. Joissakin teemoissa on mukana pientä oheistoimintaa sekä vaihtoehtoja kirjapainotteiselle satutunnille. Toiminnallisessa osassa kerromme myös tilaajakirjastosta, satutuntirungon työstämisestä sekä itse satutuntirungosta ja sen sisällöstä.

Testasimme satutuntirungon toimivuutta pitämällä itse kolme satutuntia Kaijonharjun kirjastossa runkomme pohjalta. Näistä satutunneista, kuin myös satutuntirungosta, pyysimme palautetta tilaajaltamme. Lisäksi kysyimme satutuntien tunnelmia mukana olleilta lapsilta. Pääosin kaikki saamamme palaute oli positiivista: niin rungosta kuin satutunneista pidettiin. Toiminnallisessa osassa raportoimme myös satutuntirungosta, pitämistämme satutunneista ja niistä saamastamme palautteesta sekä omista päätelmistämme.

Opinnäytetyömme päätavoitteena oli luoda käyttökelpoinen ja toimiva satutuntirunko, jossa myös onnistuttiin. Uskomme, että tekemällämme työllä on merkitystä tilaajallemme, sillä se on Oulun kirjastojen henkilökunnan luettavissa ja hyödynnettävissä. Tämä hyödyllisyys pohjautuu pitkälti siihen, että satutuntirunkoa voi kukin käyttää haluamallaan tavalla: joko sellaisenaan tai soveltaa sitä itselleen sopivaan muotoon. Rungosta on apua varsinkin sellaisissa kirjastoissa, joissa lastenkirjastotyöhön käytettävät resurssit ovat rajalliset. Opinnäytetyömme teoriaosuus puolestaan antaa lukijalleen monipuolisesti tietoa satutunteihin liittyen. Mitä todennäköisimmin satutunnit tulevat säilyttämään paikkansa olennaisena osana lastenkirjastotyötä myös tulevaisuudessa lukuisista haasteista huolimatta. Kehittelemämme satutuntirunko on omalta osaltaan tukemassa tämän työn jatkumista.

Asiasanat: sadut, satutunnit, satutuntien suunnittelu, satutuntirunko, kirjastot, lastenkirjastotyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Library and Information Services

Authors: Niina Leinonen & Laura Similä

Title of thesis: Magic of stories: the framework of story hours for the library of Kaijoharju

Supervisor: Mira Jurvansuu

Term and year when thesis was submitted: Autumn 2013

Number of pages: 56 + 35

Our thesis concentrates on story hours in the public libraries. The thesis is a functional thesis and its client is the library of Kaijoharju in the city of Oulu. Our work consists of a knowledge base and a functional part. Generic information about stories, story hours and their meaning for a child and his development are contained in the knowledge base. It also includes a history of story hours in our country and in Oulu. Moreover, the knowledge base contains the planning of story hours, different alternatives of traditional story hours and extra activities to use in story hours.

The functional base of our thesis is the framework of story hours which we created. The main purpose of the framework is to ease planning and arranging of story hours. Because of that it will help our client as well as other libraries in Oulu with their story hours. The framework of story hours is separated in nine months. In these months, there are many different themes and different material for example books, cd's and poems. In some themes, there are also some kinds of activity for example drawing and music plays. Moreover, in the functional base we also tell to our client about processing the framework of story hours.

We tested our framework in the library of Kaijoharju by arranging three different story hours which based on our framework. We asked some feedback from our story hours as well as our framework. The feedback came from our client and the children who enjoyed our story hours. Mostly the feedback what we got was positive. In the functional base we also tell more thoroughly about the framework itself, the story hour what we kept, feedback and our own conclusions.

The main purpose of our thesis was to create a functional framework of story hours. This purpose was successfully achieved. The conclusions from our thesis are interpretative because the thesis is functional. However, we as well as our client experienced framework of story hours very useful. This is based on that everyone can use the framework of story hours in the way they want: as it is or apply the framework to some other form. The framework will help the planning of story hours, especially the libraries who have limited resources of children's library services.

Keywords: story, story hours, planning of story hours, framework of story hours, libraries, children's library services

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	SATU	10
2.1	Mikä on satu	10
2.2	Satujen merkitys lapselle ja hänen kehitykselleen	12
3	SATUTUNNIT	15
3.1	Mikä on satutunti	15
3.2	Satutuntien merkitys lapselle	16
3.3	Satutuntien historia	17
3.3.1	Satutuntien historia Suomessa	17
3.3.2	Satutuntien historia Oulussa	18
4	SATUTUNNIN PITÄMINEN	20
4.1	Yleisön huomioiminen	20
4.2	Mäty-periaate	21
4.3	Tarinan kerronta	21
4.4	Satutunnin suunnittelu	21
4.4.1	Satutunnin kesto	22
4.4.2	Aineiston valinta ja siihen tutustuminen	22
4.5	Satutunnin vaatimat valmistelut	22
5	SATUTUNTIEN OHEISTOIMINTA JA VAIHTOEHTOISET TOIMINTAMALLIT	24
5.1	Satutuntien oheistoiminta	24
5.1.1	Loruilu	25
5.1.2	Musiikki	25
5.1.3	Luova toiminta	25
5.2	Satutuntien vaihtoehtoiset toimintamallit	26
5.2.1	Sadutus	26
5.2.2	Teatteri	27
5.2.3	Mediakasvatus	28
5.3	Satutuntien yhteistyökumppanuuden eri muotoja	29
6	KAIJONHARJUN KIRJASTON ESITTELY	30

6.1	Kaijonharjun kirjasto	30
6.2	Satutuntien järjestäminen Kaijonharjun kirjastossa	31
6.3	Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto	32
6.4	Satutuntien järjestäminen Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa	33
7	SATUTUNTIRUNKO APUVÄLINEEKSI SATUTUNTIEN PITÄMISEEN	34
7.1	Satutuntirungon rakenne	34
7.2	Satutuntirungon teemat	34
7.2.1	Tammikuun teemat	35
7.2.2	Helmikuun teemat	36
7.2.3	Maaliskuun teemat	36
7.2.4	Huhtikuun teemat	36
7.2.5	Toukokuun teemat	37
7.2.6	Syyskuun teemat	37
7.2.7	Lokakuun teemat	37
7.2.8	Marraskuun teemat	38
7.2.9	Joulukuun teemat	38
7.3	Satutuntirungon kirjat ja niiden valinta	38
7.4	Satutuntirungon oheistoiminnat ja niiden valinta	40
7.4.1	Musiikki	40
7.4.2	Askartelu, piirtäminen ja värittäminen	41
7.4.3	Muu oheistoiminta	42
7.5	Vaihtoehtoinen toimintamalli perinteiselle satutunnille	43
7.6	Satutuntirungon työstäminen	43
8	SATUTUNTIEN TOTEUTUS KÄYTÄNNÖSSÄ KAIJONHARJUN KIRJASTOSSA	46
8.1	Satutunti 1: Aasia	46
8.2	Satutunti 2: Sairastuminen ja lääkärissä käynti	47
8.3	Satutunti 3: sadutus aiheesta Miten joulua vietetään	48
8.4	Saamamme palaute ja päätelmät	49
9	POHDINTA	51
	LÄHTEET	54
	LIITTEET	57

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme nimi on Tarinoiden taikaa: satutuntirungon tekeminen Kaijonharjun kirjastoon. Opinnäytetyömme tilaajana toimii Kaijonharjun lähikirjasto, joka sijaitsee Oulun pohjoisosassa, noin kuuden kilometrin päässä Oulun keskustasta (Oulun kaupunki 2012, tilastoja Oulusta, hakupäivä 16.8.2012). Kaijonharjun kirjasto on yksi monista Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston lähikirjastoista. Kuten opinnäytetyömme nimi kertoo, on työmme toiminnallinen ja sen tavoitteena on luoda satutuntirunko tilaajakirjastomme käyttöön. Satutuntirungon tarkoitus on helpottaa tilaajakirjastossamme satutuntien suunnittelua ja pitämistä.

Lapsissa on tulevaisuus. Siksi onkin erityisen tärkeää, että lapsen kehitystä ja turvallista kasvamista tuetaan jo varhain monin eri tavoin. Yksi tällainen halpa ja helppo tapa tukea lapsen kehitystä on lukea hänelle ääneen. Kuitenkaan kaikissa perheissä ei tätä harrasteta. Onneksi kirjastoissa on nykyisin tarjolla satutunteja, joissa luetaan ja harrastetaan monin eri tavoin. Valitettavasti tämä ei kaikissa Suomen kirjastoissa toteudu. Tätä perustellaan usein resurssien ja ajan puutteella, sillä satutuntien suunnittelu ja ideointi on varsin aikaa vievää. Opinnäytetyömme tuotoksen, satutuntirungon, päätarkoitus onkin helpottaa tätä satutuntien suunnittelua tarjoamalla valmiin pohjan satutunneille. Satutuntirunkoa voi kukin käyttää haluamallaan tavalla: joko sellaisenaan, muokata sitä tai poimia sieltä omiin tarpeisiinsa parhaiten sopivat palat. Satutuntirunko koostuu kuukausista, joissa jokaisessa on eri teemoja. Näissä teemoissa on niihin liittyviä teoksia. Joissakin teemoissa on mukana pientä oheistoimintaa sekä vaihtoehtoja lukupainotteiselle satutunnille. Kehittelemämme satutuntirunko tukee omalta osaltaan satutuntien säilymistä merkittävänä osana lastenkirjastotyötä.

Opinnäytetyömme tietoperustassa käsittelemme satutunteja yleisellä tasolla. Aloitamme kertomalla, mitä satutunnit ovat ja miten niitä kirjastoissa pidetään. Lisäksi valaisemme satujen sekä satutuntien merkitystä lapselle ja hänen kehitykselleen. Tahdomme myös kartoittaa lukupainotteisten satutuntien erilaisia oheistoimintoja sekä vaihtoehtoisia toimintamalleja. Lisäksi pohdimme satutuntien tulevaisuuden näkymiä. Haluamme tuoda työssämme esille mahdollisimman laajasti satutunteihin liittyviä asioita sekä valottaa niiden historiaa maassamme. Satutuntien historian esiintuominen opinnäytetyössämme on erityisesti tilaajamme toive, joten olemme sitä pyrkineet kattavasti käsittelemään.

Toiminnallinen osa puolestaan sisältää kehittelemämme satutuntirungon, joka löytyy opinnäytetyömme lopusta, liitteestä 1. Lisäksi esittelemme tässä osiossa tilaajaorganisaation, jonka jälkeen kerromme kattavasti itse satutuntirungosta ja sen tarkoituksesta. Lisäksi valotamme satutuntirungon teemojen, kirjojen ja oheistoiminnan valintaa sekä työmme kulkua. Testasimme myös satutuntirungon toimivuutta pitämällä runkomme pohjalta tilaajakirjastossamme kolme erilaista satutuntia, joiden aiheina olivat *Aasia*, *Sairastuminen ja lääkäriässä käynti* sekä sadutus aiheesta *Miten joulua vietetään*. Käsitteenä sadutus tarkoittaa vuorovaikutteista menetelmää, jossa uusi satu tai tarina syntyy kertojan ja saduttajan kesken. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kertoja eli lapsi kertoo tarinan ja aikuinen eli saduttaja kirjaa sen sanatarkasti ylös. Käsittelemme kyseistä aihetta laajemmin luvussa 5.2.1.

Idea opinnäytetyöhömmme lähti liikkeelle omasta henkilökohtaisesta kiinnostuksestamme lastenkirjastotyöhön sekä erityisesti satutunteihin. Kiinnostuksemme aiheeseen on nyttemmin lisääntynyt koulutuksemme myötä. Opinnäytetyömme aiheesta satutunnit sai kuitenkin todellisen kimmokkeensa tammikuussa 2012, kun suoritimme opintoihimme valinnaisena kuuluvan lasten- ja nuortenkirjastotyökurssin. Kyseinen kurssi esitteli laajasti lastenkirjastotyön eri osa-alueita, joista yhtenä suurena kokonaisuutena olivat satutunnit. Kursin puitteissa teimme satutunneista pienimuotoisen palautettavan työn, jossa kerroimme yleisesti satutunneista ja laadimme kuvitteellisen satutunnin materiaaleineen ja oheistoimintoineen. Vähitellen heräsi kiinnostus ja halu laajentaa kyseistä työtä. Nykyisin satutunneista ei ole liikaa tietoa saatavilla, esimerkiksi kovin montaa opinnäytetyötä aiheesta ei ole tehty. Tämäkin vaikutti osaltaan aiheemme valintaan.

Satutuntien osalta kirjastoissamme eletään murrosvaihetta: kirjastoissa järjestettävät satutunnit ovat jo saavuttaneet suurimmaksi osaksi niille perinteiset uomansa, joskin uusia tuulahduksia niiden järjestämiseen on jo paikoin otettu mukaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että joissakin kirjastoissa on jämähdetty pelkästään kirjojen lukemiseen, joissakin puolestaan hypätty kokonaan digitaalisiin satutunteihin ja joissain taas käytetään kattavasti eri taiteen muotoja satutuntien apuna. Opinnäytetyössämme haluamme tuoda esille näitä kaikkia vaihtoehtoja niitä kunnioittaen, mutta samalla esittää vaihtoehdon niin sanotusta kultaisesta keskitiestä, jossa yhdistyvät tasapuolisesti kaikki edellä mainitut satutuntien toimintamuodot.

Opinnäytetyömme tavoitteena on valmistaa meitä tulevaan työelämäämme, sillä me molemmat haluaisimme jatkossa tehdä lastenkirjastotyötä. Lisäksi tähtäimessä on luonnollisesti myös oma

oppimisemme ja siitä hyötyminen koulutuksemme aikana. Oman tietopohjan laajentaminen kyseisestä aiheesta on myös erittäin tervetullutta. Toivomme, että työstämme on hyvin paljon hyötyä sekä tilaajallemme että mahdollisesti myös muille kirjastoille.

2 SATU

Lapsille on kerrottu satuja kautta aikojen. Jo isovanhempamme huomasivat satujen kertomisen ja lukemisen olevan hyvä ja helppo tapa tarjota lapsille virikkeitä ja päästää heidän mielikuvituksensa liikkeelle. Sadut myös toimivat yhtenä kommunikaatiovälineenä lapsen ja aikuisen välillä. Onkin sanottu, että ainoa yhteinen kieli aikuisen ja lapsen välillä on sadun kieli (Cedercreutz-Bäck 2003, 11). Lisäksi sadut muokkaavat lapsen henkisen kehityksen rakentumista lukemattomin eri tavoin. Ne ovat yksi tärkeä aines lapsen kasvussa kohti ehyttä ihmisyyttä (Mäkelä 2002, 8).

2.1 Mikä on satu

Suurin osa ihmisistä tietää, mikä satu on. Siitä huolimatta termille *satu* ei ole olemassa vain yhtä ainoaa oikeaa selitystä. Useimmiten selitys vaihtelee sen mukaan, keneltä määritelmää kysytään. Satu on siis käsitteenä kielessämme ja kulttuurissamme hyvin moniselitteinen ja laaja.

Lehtosen (1978, 120) mukaan satu on ”aika- ja paikkasuhteiltaan riippumaton, vapaaseen mielikuvitukseen perustuva luomus”. Ajan ja paikan riippumattomuuden sekä mielikuvituksellisuuden lisäksi satu sisältää usein selkeän juonen sekä jonkin opetuksen. Mäkelä (2002, 9) puolestaan näkee, että satu on ikään kuin jännittävä matka, kuin suuri seikkailu, jossa lapsella on mahdollisuus uskaltaa kokeilla omia rajojaan ja tämän jälkeen palata turvallisesti takaisin todellisuuteen paljon uusia elämyksiä ja kokemuksia mukanaan. Ojanen (1980, 13) taas kuvailee sadun olevan ”kuin aapinen, josta voi oppia lukemaan omaa sisintään kuvakielellä”, joka on lapsella ainoa todella ymmärrettävä kieli ennen älyllisen kypsyneisyyden saavuttamista.

Sadut ovat luonteeltaan hyvin erilaisia ja moniulotteisia. Ne ovat vuosisatojen saatossa muuttuneet kulttuurimme kehittyessä. Sadut jaotellaan yleensä kahteen pääryhmään: kansansatuihin ja taidesatuihin. Näistä kansansadut ovat perinteistä kansanomaista kertomakirjallisuutta, jossa kertojana on jokin yhteisö ja jossa sadun alkuperä ei ole tiedossa. Kansansaduista tunnetuimpia ovat faabelit eli eläinsadut. Taidesadut puolestaan ovat nimellä tunnetun henkilön kertomia fiktiivisiä tuotoksia. Suomalaisten taidesatujen varhaisimpia, ja edelleen suosittuja, kertojia ovat muun muassa Topelius ja Swan. (Lehtonen 1978, 120–121.)

Usein satu on monikerroksinen tarina, joka käyttää ihmisen piilotajunnan eri mekanismeja. Näitä mekanismeja ovat muun muassa toiminnan symboliikka, mielihyvän periaate ja primitiivinen eli alkukantainen ajattelu. Edellä mainituissa mekanismeissa tapahtumat eivät noudata järjestettyä syy-seuraussuhde -ajattelua. (Ojanen 1980, 16.) Tämä piirre selittääkin hyvin saduissa ilmenevää epäloogisuutta.

Saduissa pääroolissa ei ole juoni, vaan tarinan itsensä välittämä tunne-elämys. Niinpä sadun todelliseen sisältöön pystyy samaistumaan parhaiten antautumalla mielikuvitukselle sekä eläytymällä sadun maailmaan. Satu sisältää myös runsaasti esineiden ja toiminnan symboliikkaa, jota hahmottamalla lapselle avautuu sadun sisin olemus. Sadut ovatkin lapsille jo hyvin varhain ymmärrettäviä, sillä ne välttävät puhekielen esiintuomat todelliset tapahtumat ja tilanteet sekä käsitteellisen ajattelun ja tiedottavan puolen. Esimerkiksi mielen tiloja, kuten ihmismielen ristiriitoja, kuvaillaan saduissa toiminnan avulla. (sama, 13.)

Vaikka sadut ovat osittain muuttuneet ja kehittyneet ajan myötä, on symboleilla satujen maailmassa edelleen samankaltainen asema kuin ennen vanhaan. Ikivihreistä symboleista, kuten prinsessoista ja sammakoista, löytyy aina yhä uusia ulottuvuuksia ja tulkintoja. Lapset ovat kautta aikojen pystyneet lähestymään näitä symboleja vaivatta. Niiden kautta he pystyvät käsittelemään erilaisia eettisiä asioita, kuten kysymyksiä oikeasta ja väärästä. Lisäksi nykypäivän lapset hurmaantuvat näistä symboleista yhtälailla, kuin ikäisensä useita vuosikymmeniä sitten. (Cedercreutz-Bäck 2003, 10–11.)

Sadun konkreettinen sisältö ei ole sadun pääsanoma, vaan tarinoissa on yleensä jokin syvälinen, symbolinen merkitys. Satu kertoo siis elämästä syvemmällä tasolla kuin elämä itse. (Ojanen 1980, 13–14.) Tästä esimerkkinä on saduissa usein esiin tuleva palkitsemisjärjestelmä. Se opettaa lapsille, että tekemällä hyvää ja toimimalla oikein, ”onni potkaisee”. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että toimimalla oikein sinut palkitaan aina ja ehdoitta. Nykypäivänä saduissa on onneksi yhä enenevässä määrin esiintynyt myös pyyteettömiä palkitsemisjärjestelmiä, joissa rahallisen palkinnon tarve on vähentynyt.

Edellä esitettyjen piirteiden lisäksi satu on yhdessä elämistä ja kokemista. Se on myös luova vuorovaikutustilanne, jossa kehittyneempi henkilö eli aikuinen opettaa ja ohjaa lasta. Itse satuhetken tulee olla molemminpuolinen ja miellyttävä yhdessä tekemisen ja olemisen aika.

Tämän tilanteen tulee olla vastavuoroinen ja aikuisen tulee tiedostaa, kuinka tärkeää on eläytyä sadun maailmaan. Vain velvollisuudentunnosta luettu satu koetaan yleensä pelkkänä muodollisena rituaalina, jolla ei ole lapselle sen suurempaa merkitystä. (sama, 40–41.)

2.2 Satujen merkitys lapselle ja hänen kehitykselleen

Satujen merkitystä lapsen kehitykselle ei voi korostaa liikaa. Lukuisat tutkimukset ovatkin todistaneet satujen olevan lapsille melkein pä elintärkeitä, sillä ne vaikuttavat lapsen kehitykseen lukemattomin eri tavoin. Sadut ja niiden lukeminen tukevat lasta kokonaisvaltaisesti hänen kehityksessään tasapainoiseksi, myötätuntoiseksi ja ehjäksi ihmiseksi. (Mäkelä 2002, 8–10.) Lisäksi sadut avaavat lapselle oven mielikuvitusmaailmaan sekä auttavat häntä löytämään lukemisen ja seikkailun ilon.

Lasta tulisi lähestyä kaikissa asioissa aina hänen omalla tasollaan. Sadut toimivat juuri näin: ne käyttävät mielikuvia, joita lapset tiedostamattomalla tasolla luontaisesti ja parhaiten ymmärtävät. Sadut menevät suoraan lapsen ”sisälle”, sillä ne sivuuttavat aikuisen puheen tiedottavan, järkevän sisällön. Tästä voidaan päätellä satujen saavan aikaan suuria elämyksiä tavoittaessaan lapsen hänen oman ymmärryksensä rajoissa. Näitä elämyksiä ovat muun muassa taide- ja viihde-elämykset, joita voidaan parhaimmillaan verrata aikuisen teatteri- tai kaunokirjallisuuselämykseen. (Ojanen 1980, 11.)

Tunnetasolla sadut opettavat lapselle paljon hänestä itsestään. Ne auttavat ymmärtämään hänen kokemiaan tunteita. Esimerkiksi kielteisiä tunteita ja asioita sekä lapsessa itsessä että hänen läheisessään on usein vaikea ymmärtää, mutta sadun kautta opittu auttaa lasta hyväksymään niin omat kuin toisenkin huonot puolet ja tunteet. Pelkojen sekä arkojen ja vaikeiden asioiden hallitsemiseen sadut ovatkin mitä parhain oppiväline. (Mäkelä 2002, 8.)

Sadut toimivat myös lapsen ja vanhemman välisenä vuorovaikutustilanteena. Satuhetket lisäävät perheen yhteenkuuluvuudentunnetta toimimalla läheisyyden tuojana. Rutiininomaiset satutuokiot ovat tähän tarkoitukseen käyttökelpoisia keinoja. Ne rauhoittavat lasta sekä luovat turvallisuuden ja jatkuvuuden tunteen. Esimerkiksi iltasatu kertoo lapselle, että hän voi turvallisesti mielin käydä levolle. Kirjailija Timo Parvelan (2012, hakupäivä 5.2.2012) mukaan iltasatua kuunnellessa lapsi myös huomaamattaan omaksuu ja sisäistää tarinan rakenteen, jossa on alku, käännekohta ja

loppu. Myös oikea elämämme rakentuu näin: elämme eri tilanteiden keskellä, jotka alkavat ja päättyvät. Tällöin jokaisesta elämämme päivästä muodostuu oma tarinansa. Kun ajattelemme ja tunnemme tarinat tällä tavalla, tiedostamme samalla, että kaikella on alkunsa ja loppunsa, eikä mikään kestä ikuisesti.

Lapset eivät osaa ilmaista omaa luovuuttaan vielä kovin laajasti (Ojanen 1980, 12). Tämän vuoksi sadut toimivat hyvänä porttina lapsen mielikuvituksen maailmaan ja luovuuden lähteille (Halttunen 1990, 42). Jos nämä jäävät lapsena kehittymättä, korvataan ne usein nuoruusiässä jollain muulla negatiivisella tavalla, kuten ilkeillä, näpistyksillä tai huumekokeiluilla (Ojanen 1980, 42). Ojanen toteaaakin, että lapsuus ilman satuja köyhdyttää lapsen kehitystä. Usein ilman satuja kasvaneet lapset materialisoituvat helposti ja heistä tulee ilottomia, vain omaa itseään ajattelevia aikuisia (sama).

Sadut toimivat tärkeänä rakennusaineena myös lapsen äidinkielellisessä kehityksessä. Ne muun muassa kasvattavat lapsen sanavarastoa, jolloin kielellisestä ilmaisusta tulee runsasta ja ilmeikästä. Sanavaraston karttumisella on puolestaan merkitystä siinä, miten lapsi oppii lukemaan: mitä laajempi sanavarasto, sitä helpompi lapsen on tunnistaa tekstistä tuttuja sanoja (Yliherva 2002, 51).

Saduilla on myös lukuisia muita positiivisia vaikutuksia lapsen kehitykseen. Ne esimerkiksi opettavat lapselle kuuntelemis-, keskittymis- ja vuorovaikutustaitoja sekä elämän viisautta. Ne auttavat lasta ymmärtämään toisenlaisuutta, omasta itsestämme poikkeavaa. (Kuivasmäki 2002, 15.) Satujen kautta lapsi oppii ymmärtämään paremmin sekä itseään että toisia. Sadut myös rikastuttavat lapsen persoonallisuutta sekä tarjoavat uudenlaisia näkökulmia ja vaihtoehtoja pulmatilanteisiin. Näin ollen ne vahvistavat lapsen minäkuvaa. (Ojanen 1980, 11–19.) Saduilla on myös virkistävä vaikutus: Ojanen toteaa, että ”kuultuaan sadun lapsi tuntee virkistyneensä samalla tavoin kuin värikkästä unesta herännyt nukkuja” (sama).

Lisäksi satu antaa lapselle rohkeutta kohdata vaikeuksia omassa elämässä, ja lisää tämän myötä lapsen luottamusta omaan kykyihinsä. Amerikkalainen kasvatustieteilijä ja lastenpsykiatri Bruno Bettelheim on sanonut, että yksi sadun keskeisimpiä tehtäviä on varustaa lasta elämää varten. Lapsi tuntee omassa kehitysvaiheessa ympäröivän maailman usein sekavana: se sisältää sekä erilaisia ristiriitoja, pelkoa että vihaa, mutta samalla myös rakkautta. (Lehtonen 1978, 122.) Lapsi kokee ristiriitaisena usein esimerkiksi sen, että hän kykenee yhtä aikaa sekä rakastamaan että

vihaamaan omia vanhempiaan (Ojanen 1980, 26). Näiden eriävien tunteiden lomassa lapsi kokee usein myös hylätyksi tulemisen pelkoa. Tähän pelkoon meidän tulee tarjota ”lääkkeeksi” tieto siitä, ettei lasta ikinä hylätä. Satu toimii ”lääkkeenä” antamalla lapselle lohdutuksen asioiden järjestymisestä ja auttamalla saamaan hänen oman ”sisäisen talonsa” järjestykseen. (Lehtonen 1978, 122.)

3 SATUTUNNIT

Satutunnit ovat lähes kaikissa maamme kirjastoissa hyvin yleisiä ja suosittuja. Niiden käytänteet ja muodot vaihtelevat paljon riippuen esimerkiksi paikkakunnan koosta. Silti satutuntien idea ja keskeinen sanoma on kaikkialla sama. Satutunteja voidaan pitää lähes missä vain: päiväkodeissa, kouluissa sekä kirjastoissa. Tässä luvussa, kuten koko opinnäytetyössämme, keskitymme pääosin kirjastoissa pidettäviin satutunteihin.

3.1 Mikä on satutunti

Satutunnit ovat yksi vanhimpia kirjastojen oheistoiminnan muotoja. Nykyisin ne ovat myös yleinen muoto lastenkirjastotyössä. Määritelmänä satutunti on vuorovaikutteinen hetki, jossa lapset ovat mukana sadun maailmassa tekemällä, kertomalla ja elämällä (Mäkelä 2002, 14). Se on kertojan ja kuulijan välinen dialogi, jonka voi pitää kirjastovirkailijat itse, opiskelijat (esimerkiksi opettajaopiskelijat), lastentarhaopettajat, näyttelijät tai muut asiasta kiinnostuneet vapaaehtoiset.

Satutunnilla luetaan tai kerrotaan jokin satu tai useampia satuja kerralla. Nämä sadut voivat liittyä johonkin teemaan, esimerkiksi jouluun, talveen, dinosauruksiin tai mihin tahansa satutunnin pitäjämästä hyvältä tuntuvaan aiheeseen. Kirjojen lukemisen ohella satutunnilla voidaan piirtää, värittää, askarrella, laulaa, leikkiä, loruilla, järjestää erilaisia teatteriesityksiä sekä käyttää hyödyksi nykyajan tekniikkaa esimerkiksi mediasatutuntien muodossa. Mukana voi olla myös aiheeseen liittyvää rekvisiittaa, kuten pehmoleluja, käsinukkeja ja roolivaatteita.

Monissa kirjastoissa satutunneista on alettu käyttää nimityksiä satuhetki ja/tai satutuokio, sillä termi *satutunti* on osittain harhaan johtava. Kestoltaan satutunti ei usein ole lähelläkään tuntia. Monissa maamme kirjastoissa satutunnin kestoksi on vakiintunut noin 20–45 minuuttia. Koska eri paikoissa satutunti määritellään eri tavoin, eikä tarkkoja sääntöjä sen sisällöstä ole, on satutunnin kesto pitkälti kirjastokohtainen.

Vaikka kirjastoissa järjestettävät satutunnit ovat yleensä suunnattu noin 2–6-vuotiaille lapsille, ovat tätä nuoremmat tai vanhemmat lapsetkin tervetulleita. Tavallisten, kaiken ikäisille tarkoitettujen satutuntien lisäksi voidaan pitää myös tietyille kohderyhmälle, esimerkiksi

esikoululaisille tai ekaluokkalaisille, suunnattuja satutunteja. Tällöin erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, etteivät satujen sisältö ja sanoma ole liian yksitoikkoisia ja lapsellisen oloisia. Pidettäessä satutuntia isommille lapsille se voidaan määritellä ”oppilaskeskeiseksi pedagogiseksi työmenetelmäksi; matkaksi mielekkääseen tietämiseen, jossa kyse on muun muassa läsnäolosta ja aistien herkistymisestä” (Cedercreutz-Bäck 2003, 11).

3.2 Satutuntien merkitys lapselle

Satutunnit voivat usein olla lapsen ensimmäinen ja varhaisin kontakti kirjastoon. Ne ovat yksi tärkeä ja toivottu vaihe lapsen kehityksessä. Satutunneilla käymisen myötä lapsi oppii käyttämään kirjastoa. Hän oppii, että kirjasto on paikka, johon hän on aina tervetullut, jossa häntä arvostetaan ja jossa hän voi kokea elämyksiä. Satutunneilla lapselle selviääkin yksi kirjaston keskeisimmistä tarkoituksista: rahassa mittaamattomien elämysten tarjoaminen. Lisäksi satutunnit synnyttävät lapselle mielikuvan kirjastosta aarrearkkuna, joka sisältää uskomattoman määrän satuja, seikkailuja ja tietoa. (Mäkelä 2002, 14.)

Satutuntien aikana lapsi oppii monia eri taitoja, kuten rauhoittumista, kuuntelemista, keskittymistä ja sosiaalisuutta. Satutuntien myötä lapsi löytää oman mielikuvituksensa sekä lukemisen ja kirjan ilon. (sama, 15.) Lisäksi lapsen vuorovaikutteisuus kehittyy, kun hän oppii olemaan ryhmässä toisten lasten kanssa sekä oppii keskustelemaan luetuista tarinoista ja niiden herättämistä ajatuksista (Korhonen 2010, 67).

Suosiotaan kasvattaneet digisatutunnit ovat myös merkittävässä osassa kehittämässä nykymaailmassa tarvittavia taitoja. Digisatutunnit muun muassa kasvattavat lasta ymmärrykselliseen ja käsitteelliseen kerrontaan. Ne kehittävät lapsen teknologisia taitoja, ongelmanratkaisukykyä, peruslukutaitoa sekä visuaalista lukutaitoa. Ne myös opettavat lasta vaatimaan relevanttia ja korkealaatuista tarjontaa elämän eri osa-alueilla. Nämä 2000-luvulla tarvittavat taidot ovat oleellisia niin koulunkäynnissä kuin tulevassa työelämässä. (Czarnecki 2009, 15–19.)

Cedercreutz-Bäckin (2003, 11) mukaan kertominen itsessään on jo omiaan ruokkimaan ja vahvistamaan lapsen koko olemusta. Se on hyvä tukipilari lapsille, joiden oma äidinkielen taito on

vielä hataralla pohjalla. Satutunnit voivat tarjota iloa, elämyksiä ja tyydytystä seikkailunjanoisille, mutta samalla myös luoda syvyyttä arkeen sekä antaa eväitä tulevaisuuteen.

Koska kaikissa perheissä lapsille ei lueta tai kerrota tarinoita, tarjoavat kirjaston satutunnit erinomaisen tilaisuuden niiden kuulemiseen. Satutunti antaa kontaktin kirjaan ja tarinoihin, kehittää mielikuvitusta, antaa monenlaisia virikkeitä ja opetuksia sekä tarjoaa pääsyn loputtomaan satuaarteistoon. Kirjastojen tarjoamien satutuntien myötä kiinnostus kirjallisuutta ja lukemista kohtaan herää kaikkein pienimmissäkin kuulioloissa. (Rantakari & Teinilä 1978, 56.)

3.3 Satutuntien historia

Satutunneilla on maassamme pitkät perinteet. Niiden avulla on kautta aikojen houkuteltu kirjastoon niin lapsia kuin heidän vanhempiaankin (Korhonen 2010, 67). Satutunnit ovat yksi vanhimpia yleisten kirjastojen keskeisiä toimintamuotoja, ja niiden juuret ulottuvat yli sadan vuoden päähän.

3.3.1 Satutuntien historia Suomessa

Ensimmäiset satutunnit maassamme pidettiin tiettävästi jo vuonna 1909. Tuolloin ne järjestettiin Helsingin kaupunginkirjaston pääkirjastossa joka toinen lauantai ruotsinkielellä. Pysyviksi satutunnit muuttuivat 1920-luvulta lähtien, jolloin niitä alettiin pitää säännöllisesti Helsingin pääkirjastossa sekä Helsingin Kallion kirjastossa. 1900-luvun alkupuoliskolla Helsingin pääkirjastossa pidettiin vuosittain molemmilla kotimaisilla kielillä noin 30 satutuntia ja Kallion kirjastossa puolestaan noin 25 satutuntia suomeksi ja noin kymmenen ruotsinkielellä. Tästä satutunnit alkoivat vähitellen levitä myös muihin Helsingin sivukirjastoihin ja siitä edelleen koko maahan. Esimerkiksi Turussa ensimmäiset satutunnit pidettiin vuonna 1916 ja Tampereella 1930-luvulla. (Mäkelä 2002, 10–12.)

Satutunnit saavuttivat suuren suosion jo heti alkumetreillä. Tämä johtui siitä, että 1900-luvun alussa vain harvoilla perheillä oli varaa ostaa lapsille omia satukirjoja kotona luettaviksi. Lisäksi tuohon aikaan erilaisia virikkeitä oli tarjolla lapsille vain minimaalinen määrä nykyiseen verrattuna. Pyhäkoulujen ohella kirjastot olivat ainoa paikka, johon vanhemmat pystyivät viemään lapsiaan virkistymään ja viihtymään sekä saamaan opetusta ja iloa. (sama, 13.)

Kallion kirjastonhoitaja Sirkka Emilie Salovius oli yksi maamme ensimmäisiä lastenkirjastotyöntekijöitä ja myös satutuntien ahkera uranuurtaja. Salovius piti lapsille satutunteja yli 30 vuoden ajan sekä suomeksi että ruotsiksi. Hän myös teki pitämistään satutunneista muistiinpanoja, joihin merkitsi esimerkiksi luetut sadut sekä kuulijoiden määrän. Näistä muistiinpanoista käy ilmi, että Saloviuksella oli monesti omille satutunneilleen jokin ennalta mietitty aihe tai motto, esimerkiksi *Maasta se pienikin ponnistaa* sekä *Uskollinen ystävä on aarre*. Muistiinpanot tuovat esille, kuinka selkeästi 1900-luvun alkupuolen kansanvalistukselliset pyrkimykset näkyivät myös satutuntien pitämisessä. (Korhonen 2010, 66.) Saloviuksen sunnuntaisin pitämät satutunnit olivat suurmenestys: ne keräsivät Kallion kirjastoon huimat 100–170 kuuntelijaa. Enemminkin olisi tullut, mutta osa halukkaista joutui jäämään ulkopuolella tilan puutteen vuoksi. (Mäkelä 2002, 11.)

Satutunnit säilyttivät Suomessa suosionsa myös vuosikymmenten tyrskyissä. Esimerkiksi 1970-luku oli maassamme satuja hyljeksivä aikakausi, mutta satutuntien suosio ei hiipunut edes tuolloin. Vuonna 1976 kirjastoille tehtiin kysely, jonka tarkoituksena oli selvittää satutuntien yleisyyttä maamme kirjastoissa. Tämä kysely toi esille, että 1970-luvun loppupuolella melkein puolessa maamme kirjastoissa pidettiin satutunteja. (Korhonen 2012, 67.) Aikojen saatossa satutunnit ovat saavuttaneet keskeisen ja kestävänsä aseman yhtenä yleisten kirjastojen tärkeänä toimintamuotona. Nykyisin suurin osa maamme kirjastoista tarjoaa lapsille säännöllisiä satutunteja.

3.3.2 Satutuntien historia Oulussa

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa on merkintöjen mukaan pidetty ensimmäiset satutunnit vuonna 1949, jolloin pääkirjasto sijaitsi Ainolan puistossa. Tuolloin satutuntikertoja oli kuusi, ja ne pidettiin suomenkielellä. Satutuntien vuosittainen määrä vuosien 1950–1959 välisenä aikana vaihteli yhdestä satutuntikerrasta yhteentoista satutuntikertaan. Vuonna 1960 pidettiin viisi satutuntikertaa, ja kyseisestä vuodesta lähtien kuulijoiden osallistumismäärät on kirjattu ylös: samana vuonna kuulijoita oli yhteensä 257. Vuoden 1962 ainoan satutunnin osallistujamäärä oli 80. Samaisena vuonna myös ensimmäinen lähikirjasto, Heinäpään sivukirjasto, piti oman satutunnin, jossa kuulijoita oli 18. Vuodesta 1969 lähtien monet lähikirjastot alkoivat pitää satutunteja. Esimerkiksi vuonna 1970 Oulun kirjastoissa pidettiin yhteensä 78 satutuntikertaa ja

kuulijoita näillä kerroilla oli yhteensä jopa 1002. Vuonna 1971 pääkirjastossa alkoi myös Kerttu Runon pitämät nukketheateritoiminnalliset satutunnit. (Vaara 24.10.2012, keskustelu.)

Satutunnit saavuttivat suuren suosion Oulun kirjastoissa, ja niiden määrä on lisääntynyt vuosi vuodelta. 1990-luvun lopulla satutunnit kärsivät kuitenkin osallistujakadosta. Tällöin satutuntien säännöllinen pitäminen pääkirjastossa lakkasi, sillä osallistujia ei satutunneille saapunut. Onneksi lähikirjastojen satutunnit kiinnostivat vielä monia, ja ne ovatkin jatkuneet miltei jokaisessa lähikirjastossa näihin päiviin asti.

Satutunteja alettiin järjestää uudelleen pääkirjastolla vuonna 2006 asiakaspalautteen vuoksi. Tuolloin satutunteja pitivät Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelun opiskelijat. Nytemmin pääkirjasto tarjoaa monenlaisia satutunteja, kuten musiikillisia tai teatterillisiä satutunteja. Myös tukiviitottuja ja vieraskielisiä satutunteja sekä vauvojen lorutuokioita järjestetään pääkirjastolla. Satutunteja Oulussa pitävät kirjastojen omat työntekijät, opiskelijat sekä kirjaston yhteistyökumppanit. (Vaara 24.10.2012, keskustelu.)

4 SATUTUNNIN PITÄMINEN

Satutunnit ovat aina erilaisia, tekijänsä näköisiä tarinatuokioita. Yksiselitteistä sääntöä satutunnin pitoon ei ole. Muutamia yleisiä ja hyväksi havaittuja ohjeita tulisi kuitenkin ottaa huomioon. Ensisijaisen tärkeää on, että satutunnit pidetään positiivisella asenteella. Lapsiin tulee myös suhtautua tasa-arvoisesti ja luontevasti, jolloin lapsetkin ottavat satutunnin pitäjän samoin vastaan. (Mäkelä 2002, 20.) Itse tarinaa ei voi pelkästään lukea, vaan se tulee kertoa mielekkäästi; siten, että kertominen tuntuu mielikuvien luomiselta lasten ajatuksiin (sama, 27).

Satutunnin pidossa on syytä ottaa huomioon seuraavat seikat: positiivinen asenne, tasa-arvoinen suhtautuminen lapsiin sekä yleisön huomioiminen, tarinan kertominen ja äänen tuottaminen sekä kerronnan tyyli. Satutunnilla käytettävään aineistoon tutustuminen, kokonaisen satutunnin suunnittelu ja siihen valmistautuminen ovat myös avainasemassa onnistuneen tarinahetken luomiseksi.

4.1 Yleisön huomioiminen

Yleisön huomioiminen on ensisijaisen tärkeää satutunneilla ja niitä suunniteltaessa. Satutuntien kuulijat voivat olla hyvin eri-ikäisiä, jolloin satutunnit tulee suunnitella siten, että kaikille kuulijoille on mielekkäitä tarinoita. Pienimmät kuulijat eivät jaksaa kuunnella vaikeampia ja pitkiä satuja; hieman vanhemmat lapset pitävät pienten satuja yksinkertaisina. Satutunnin pitäjän on osattava valikoida ja järjestää sadut satutunnin sisään siten, että ne miellyttäisivät mahdollisimman monia, ja että kaikki lapset jaksaisivat keskittyä koko satutunnin ajan.

Yleisön huomioimisessa on lisäksi muistettava lasten erilaisuus. Toiset lapset hahmottavat maailmaa kuuntelemalla, osa taas katsomalla ja jotkut liikkumisen, leikkimisen ja tunnustelemisen avulla. Näin ollen osa lapsista kuuntelee mielellään rauhassa itse tarinaa, kun taas visuaaliset lapset haluavat katsella paljon kuvia. Vilkkaat ja eläväiset lapset puolestaan eivät jaksaa keskittyä koko satutuntia pelkästään tarinoiden kuunteluun. Heille tulisi järjestää satujen väliin esimerkiksi loruleikkejä, joissa pääsee vapaasti liikkumaan ja purkamaan energiaa. Lasten erilaiset luonteet kannattaa ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa rakentamalla satutunti niin, että sillä on kaikille osallistujille jotakin tarjottavaa luonteesta riippumatta. (Mäkelä 2002, 23.)

4.2 Mäty-periaate

Mäkelä (2002, 23) esittelee satutuntien sisältöön Mäty-periaatteen. Nimi *Mäty* on lyhennys sanoista *mä* ja *tykkään*. Käytännössä Mäty-periaate tarkoittaa sitä, että ääneen lukevan aikuisen on itse pidettävä siitä, mitä hän aikoo satutunneilla kertoa, kuunnella tai näyttää. Koska satutunnin pitäjä toimii tarinan välittäjänä, on hänen pidettävä tarinasta myös itse. Jos satu ei kiinnosta lukijaa itseään, se välittyy myös satutunnilla oleviin kuulijoihin, eikä sadun sanoma tavoita lasta.

Satutunnin voi pitää kuka tahansa. Hän voi olla joko kirjaston työntekijä, teatterialan ammattilainen, perhepäivähoitaja, opiskelija tai vapaaehtoinen lukija. Hänen tulee kuitenkin olla aiheesta kiinnostunut ja omasta halustaan mukana satutunnin pidossa. Kuten aiemmin on tullut esille, yhtä ainoaa, oikeaa tapaa pitää satutunti ei ole. Kaikkien on kuitenkin uskallettava rohkeasti heittäytyä satutuntiin omalla persoonallaan.

4.3 Tarinan kerronta

Erilaiset äänet, eleet ja ilmeet elävöittävät satua ja kerrontaa, mutta yliampuvaa esitystapaa on vältettävä. Puhetempo on satutunnilla myös merkityksellinen. Jos satuja lukee liian nopeasti, lapsille ei jää aikaa mielikuvien synnyttämiseen. On siis uskallettava pitää myös taukoja. (Mäkelä 2002, 21.) Lukemista ja kertomista voi opetella; siinä on mahdollisuus kehittyä esimerkiksi opiskelun avulla tai puhetekniikan ja ilmaisutaidon kurseja apuna käyttäen (sama, 32).

4.4 Satutunnin suunnittelu

Satutunnin suunnittelussa pätee hyvin vanha sanonta: *Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty*. Satutunnit on suunniteltava huolella ja tutustuttava etukäteen niin kirjoihin kuin muuhunkin satutunnilla esitettävään materiaaliin. Kirjat on hyvä lukea ääneen ja harjoitella kertomista. Erityistä roolia ei kuitenkaan pidä ottaa, vaan kertoa sadut omalla luontaisella tyylillään ja äänellään. Satutunnit voi halutessaan suunnitella edustamaan tiettyä teemaa. Kirjoja voi lukea myös ilman tarkempaa aihetta, yhden sieltä, toisen täältä.

4.4.1 Satutunnin kesto

Satutunnin kesto voi usein hämätä. Nimensä mukaan satutunti viittaa tunnin mittaiseen satuhetkeen. Silti sen kestosta ilmenee useita variaatioita. Satutunnit ovat ennen olleet kestoiltaan puolen tunnin mittaisia, mutta nyttemmin sen kestolla ei ole tarkkaa aikamäärettä. (Mäkelä 2002, 59). Kuten edellä on tullut ilmi, satutunnin kesto on usein 20 minuutista 45 minuuttiin. Tämä vaihtelee kuulijakunnan mukaan: vauvojen lorutuokiot voivat kestää vain 20 minuuttia, mutta isommat lapset voivat hyvin jaksaa 45 minuuttisen tarinahetken. Satutunnin kesto tulee ottaa huomioon kirjoja valitessa. Liiallisen kirjallisuuden kanssa pärjää aina, mutta kirjojen puutteen vuoksi lyhyeksi jäänyt satutunti on ikävä. Lapset usein keskeyttävät tarinan ja kyselevät sadun aikana. Lasten kanssa keskustelulle ja heidän kysymyksiinsä vastaamiselle tulee jättää aikaa, ettei pienten mieltä jää häiritsemään mitään itse sadusta tai satutunnilla koetusta.

4.4.2 Aineiston valinta ja siihen tutustuminen

Kirjojen valinta satutunnille tulee tehdä huolella. Niiden tulee miellyttää sekä eri-ikäisiä että eri kiinnostuksen kohteita omaavia lapsia. Tyttölapset saattavat esimerkiksi olla kiinnostuneita aiheista, jotka ovat poikien mielestä liian tyttömäisiä. Niin sanottuja tyttöjen ja poikien kirjoja tulisi olla molempia tarjolla. Satutunneilla olisi hyvä olla monenlaista luettavaa, kuten satuja, kuvakirjoja, tietokirjoja ja runokirjoja, sillä ne kaikki kertovat oman tarinansa ja antavat tietoa eri tavalla. Näin ollen ne tarjoavat lapselle erilaisia virikkeitä.

4.5 Satutunnin vaatimat valmistelut

Satutunnin pitäjän tulee myös miettiä ulkoista olemustaan. Hänen tulee olla siisti ja hyvin pukeutunut. Kirkkaan väriset tai hauskat vaatteet ovat omiaan satutunneille. Satuviitta tai jokin rooliasu auttaa myös itse kertojaa virittäytymään hyvin tunnelmaan.

Itse satutunnille varattu paikka on valmisteltava etukäteen. Tähän kuuluu tilan järjestäminen siten, että kaikki näkevät ja kuulevat hyvin sekä tutustuminen esimerkiksi musiikkia varten tarvittaviin elektroniin laitteisiin. Jos satutunnilla piirretään tai askarrellaan, on syytä huolehtia, että tarvittavia välineitä on tarpeeksi. Satutunnin kuulijoiden määrä vaikuttaa myös satutunnin

sisältöön. Jos kuulijoita on paljon, satutunti kannattaa pitää lukuhetkenä ja unohtaa monimutkaiset askartelu- tai väritystehtävät.

Lapset rakastavat erilaisia pieniä muistoesineitä eri paikoissa asioimisesta. Esimerkiksi lääkärikäynneiltä lapsi saa usein mukaansa tarran tai jonkin pienen tavarahan, jos on ollut ”reippaana”. Monissa kirjastoissa tätä on alettu soveltaa myös satutunneilla: lapset saavat mukaansa satupassin, johon he saavat valita uuden tarran aina kunkin satutuntikerran päätteeksi (Mäkelä 2002, 41).

5 SATUTUNTIEN OHEISTOIMINTA JA VAIHTOEHTOISET TOIMINTAMALLIT

Satutunnit voivat olla sisällöltään erilaisia. Perinteisin satutuntimuoto on kirjapainotteinen satutunti: nimensä mukaisesti se sisältää erilaisten kirjojen lukemista. Tähän kirjapainotteiseen satutuntiin on alettu monissa kirjastoissa lisäämään erilaista oheistoimintaa. Kirjapainotteiselle satutunnille löytyy myös haastajia: tarinoiden lukemisen sijaan satutunnilla voi kokeilla vaihtoehtoisia toimintamalleja. Mikään ei estä yhdistämästä näitä esittämiämme vaihtoehtoja ja kirjojen lukemista keskenään samaan satutuntiin.

Jatkuvasti kehittyvä tekniikka pitää ottaa huomioon ja hyödyntää sitä. Esimerkiksi digisatutunneilla voidaan näyttää ja kuunnella sadussa esiin tulleen asian tai esineen ulkonäkö taikka ääni. Käytännössä tietokoneelta näytetään kuva esimerkiksi siitä, minkä näköinen eläin lammas on ja ääninäyte siitä, miten se äänтелеe. Kokonaisia tarinoita myös katsotaan ja kuunnellaan digitaalisena.

Kirjojen lukeminen satutunnilla on suosittu, toimiva ja hyväksi havaittu malli. Siihen ei kuitenkaan sovi jämähtää ikuisiksi ajoiksi: kirjapainotteisten satutuntien rinnalle on syytä ottaa uusia tuulahduksia, malleja ja toimintatapoja satuhetken virkistämiseksi. Alla esittelemme satutunneille soveltuvia oheistoimintoja sekä vaihtoehtoisia toimintamalleja kirjapainotteisen satutunnin rinnalle.

5.1 Satutuntien oheistoiminta

Kirjojen lukemisen lisäksi satutunnilla voidaan tehdä paljon muutakin. Esimerkiksi loruilu, musiikki sekä erilainen luovatoiminta ovat lasten mieleen. Lisäksi ne elävöittävät satutunteja ja luovat vaihtelua niiden sisältöön. Niitä voi satutunneilla yhdistellä kirjojen lukemisen kanssa. Jos satutunnilla on teema, kannattaa oheistoimintakin valita sen mukaan ehjän kokonaisuuden luomiseksi.

5.1.1 Loruilu

Lapsille on loruilu aina, sillä se muun muassa auttaa lasta kielenkehityksessä. Lorut kätkevät sisälleen sanomaa riimien avulla. Niiden kautta lapsi huomaamattaan leikkii sanoilla piiloleikin muodossa. Hän etsii lorun sanomaa taikka tarkoitusta, ja järjestää sen mielessään ymmärrettävään muotoon. Näin lapsen kieli ja päättelykyky kehittyvät loruilun myötä. (Seppänen tammikuu-helmikuu 2012, luento.)

Satutunnilla loruilu voi tapahtua esimerkiksi satutunnin alussa ja lopussa. Tällöin se luo lapsille tietynlaisen kuvan siitä, mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Loruilu on myös hyvä vaihtoehto satuhetken keskellä, jolloin lapset voivat hetkeksi suunnata huomionsa muuhun kuin satujen kuuntelemiseen. Pienen tauon myötä lapset jaksavat taas paremmin keskittyä itse tarinoiden kuuntelemiseen. (Mäkelä 2002, 40–41.)

5.1.2 Musiikki

Musiikki toimii satutunneilla tehokeinona. Se herättää lasten mielenkiinnon sekä elävöittää ja ”värittää” luettuja satuja. Sen avulla voi myös yllättää tai dramatisoida jotain tiettyä tarinan kohtaa. Satutunneilla musiikkia voi esittää monessa eri muodossa. Esimerkiksi laululeikit ovat hyviä, sillä niihin lapset voivat itsekin osallistua ja purkaa energiaansa. Ihanteellista on, jos satutunnin pitäjä osaa itse musisoida tai laulaa. Musiikkia voi myös soittaa äänentoistolaitteilla cd-levyltä tai kasetilta. (Mäkelä 2002, 52.) Erialaisten äänitteiden avulla lapsille voi kuunnelluttaa esimerkiksi erikielistä musiikkia satutunnin teemaan sopien. Tämä antaa osallistujille paremman mielikuvan siitä, millainen maa on kyseessä ja miten kyseisessä maassa eletään.

5.1.3 Luova toiminta

Koska lapset tunnetusti ovat luovia, esimerkiksi piirtäminen, värittäminen ja askartelu ovat hyviä oheistoiminnan muotoja satutunneille. Luovan toiminnan kautta lapset pääsevät vapaasti toteuttamaan itseään. Se tarjoaa lapsille myös virikkeitä. Esimerkiksi piirustustuokio satutunnin lopuksi tuo vaihtelua pelkkään satujen kuuntelemiseen. Myös luova toiminta kannattaa valita satutunnin teeman mukaan, jos satutunnilla sellainen on.

Luovaa oheistoimintaa miettiessä pitää ottaa huomioon satutunnille osallistuvien lasten määrä ja ikä. Etukäteen on hyvä olla selvillä, kuinka suurelle joukolle esimerkiksi piirustusvälineitä tulee varata. Myös turvallisuus täytyy pitää mielessä: esimerkiksi saksien käyttöä vaativa askartelu kannattaa unohtaa, jos osallistujia on paljon. Isoa joukkoa on hankala ohjata ja opastaa. Lisäksi osallistujien ikä vaikuttaa siihen, mitä satutunnilla voidaan tehdä. Piirtäminen ja värittäminen soveltuvat hyvin pienemmillekin lapsille, mutta askartelutuokiot kannattaa jättää suosiolla vanhemmille osallistujille.

5.2 Satutuntien vaihtoehtoiset toimintamallit

Satutunneilla on kautta aikojen luettu kirjoja. Kirjapainotteiset satutunnit ovatkin säilyttäneet suosionsa aina näihin päiviin asti. Satutunti voi kuitenkin olla satutunti myös ilman kirjojen lukua. Sadutus ja teatteriesitykset ovat hyviä esimerkkejä erilaisista satutunneista. Myös mediakasvatusta voidaan hyödyntää: tällöin satutuntien rakenteeseen integroidaan tietotekniikan ja median käyttö sekä harjoittelu. Kirjojen lukua satutunneilla ei tarvitse unohtaa, mutta rinnalle on syytä ottaa vaihtoehtoisia toimintamalleja, jotta satutunnit pysyvät mielekkäinä ja mukana nykyajan kehityksessä.

5.2.1 Sadutus

Kertomusten ja satujen luominen on kaikissa ihmisissä oleva synnynnäinen ja inhimillinen toimintamuoto (Riihelä 2002, hakupäivä 19.10.2012). Monika Riihelän luoma sadutus on vuorovaikutteinen menetelmä, jossa uusi satu tai tarina syntyy kertojan ja saduttajan kesken. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lapsi kertoo tarinan ja aikuinen eli saduttaja kirjaa sen sanatarkasti ylös. Tämän jälkeen saduttaja vielä lukee sen kertojalle eli lapselle, jotta tämä voi halutessaan tehdä korjauksia. (Lapset kertovat ja toimivat ry 2012, hakupäivä 19.10.2012.) Sadutusmenetelmän ja tavallisen tarinan kerronnan suurin ero on se, että kuuntelija on myös aktiivinen, jolloin satu syntyy yhdessä kahden ihmisen vuorovaikutuksessa (Riihelä 2002, hakupäivä 19.10.2012).

Sadutuksessa kertoja kertoo omasta vapaasta halustaan sen, minkä haluaa jakaa muiden kanssa. On tärkeää muistaa, että sadutusta ei voi toteuttaa, jos kertoja ei ole itse siihen halukas. Kertojalla myös säilyy aina tekijänoikeus omaan satuunsa. (sama.)

Vaikka sadutus sopii kaikille iästä riippumatta, ovat lapset luontevimpia tarinan kertojia. Saduttaa voivat kaikki aikuiset; siihen tarvitaan vain kynä ja paperi, joskus ei sitäkään. Sadutus voi myös tapahtua missä vain; tyypillisimmin koulussa, kirjastossa tai päivähoitossa. Saduttaa voi joko yhtä lasta tai isoa ryhmää kerrallaan. Tärkeintä on sadutuksessa kuitenkin muistaa kuunnella itse lasta ja kohdata hänet aidosti ilman arviointia. (sama.)

Lasten luomat tarinat ovat kaikki erilaisia, vaikka ne voivatkin käsitellä samoja asioita samalla tyylillä. Jotkut tarinat ovat lyhyitä, parin sanan mittaisia; toiset puolestaan hyvin pitkiä. Tarinan pituudella ei kuitenkaan ole merkitystä, sillä pääasia on se, että lapsi voi kertoa aikuiselle juuri sen, minkä hän haluaa. Ryhmässä kerrotut sadut lisäävät yhteenkuuluvuutta: ryhmäläiset voivat tutustua toisiinsa ja mielenkiintoihinsa kuulemiensa satujen kautta. (sama.)

Sadutuksessa lasten luomat tarinat voidaan kuvittaa tai muuttaa leikiksi. Luotuja tarinoita voidaan myöhemmin lukea muille tai lähettää postissa ystäville. Niistä voidaan myös koota satukirja tai tehdä näyttely esimerkiksi kirjaston seinälle. Sadutuksessa pätee sääntö: *vain mielikuvitus on rajana*.

Sadutus antaa paljon sekä aikuiselle että lapselle. Aikuiselle se toimii oman oppimisen ja lasten mielenkiinnon paikantamisen välineenä; lapselle puolestaan itsensä ilmaisemisen ja kuulluksi tulemisen keinona. Kun lapsia sadutetaan säännöllisesti, oppivat he ilmaisemaan omia ajatuksiaan niin, että aikuisen on helpompi ymmärtää heitä. (sama.) Sadutusta voi käyttää lasten tuottaman leikin, laulun ja musiikin sekä heidän oppimisen ja tutkimisen dokumentointivälineenä. Sadutus on koettu myös hyväksi keinoksi ehkäistä syrjäytymistä. (Lapset kertovat ja toimivat ry 2012, hakupäivä 19.10.2012.)

5.2.2 Teatteri

Teatterilla on paljon annettavaa satutunneille. Teatteriesitykset voivat olla monenmuotoisia, niin näyteltyä teatteria, varjoteatteria kuin nukketeatteria. Lapset voivat myös itse osallistua teatteriesityksen suunnitteluun ja pitämiseen. Edellä mainittujen teatterimuotojen käyttäminen satutunnilla esimerkiksi edistää lasten kirjallisuuden tuntemusta sekä ylläpitää lasten aktiivisuutta ja virittää luovaan toimintaan (Rantakari & Teinilä 1978, 61).

Kirjastossa pidettäviin satutunteihin erilaiset teatterimuodot ovat haastava tapa, sillä ne vaativat paljon aikaa ja henkilökuntaa sekä erilaista rekvisiittaa. Näiden seikkojen vuoksi ne eivät ole saavuttaneet suurta suosiota. Eri teatterimuodoista helpoin tapa kirjaston satutunneilla käytettävään teatteriin on nukketeatteri tai sormiteatteri, joko sermin takaa tai ilman sermiä pidettynä. Satutunnit, joissa teatteria käytetään apuna, voivat olla myös haastavampia pitäjilleen. Niitä usein pitävät teatterista kiinnostuneiden kirjastolaisten lisäksi esimerkiksi harrastelijateatterin vapaaehtoiset jäsenet. Esimerkiksi Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa teatterisatutunteja järjestää improvisaatioteatteri Uniikki unikorni (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012a, hakupäivä 19.10.2012).

5.2.3 Mediakasvatus

Mediakasvatus on osa kirjaston tavallista toimintaa. Se näkyy nykyään kaikissa kirjaston tarjoamissa palveluissa, kuten tiedonhauissa ja pelikonsolien käytön opastamisessa. Lisäksi mediakasvatusta voidaan käyttää kirjastoissa satutunneilla ja kirjavinkkauksessa apuna. (Kirjastot.fi. 2013, hakupäivä 3.1.2013.)

Mediakasvatuksen tavoite on perehdyttää hallitsemaan mediaa kokonaisvaltaisesti sekä opettaa ymmärtämään median käyttämiä teknisiä apuvälineitä (Herkman 2007, 11). Kiteytettynä mediakasvatuksen tarkoitus on tarjota tietoa median käytöstä ja kasvattaa mediaälyä, mediarohkeutta ja medianhallintaa (Kirjastot.fi 2013, hakupäivä 3.1.2013). Mediakasvatuksen tulee myös painostaa mediakriittisyyttä, ohjata kirjaston asiakas valitsemaan luotettavia medioita yhä modernisoituvammassa yhteiskunnassa, jossa ihmiset ovat vahvemmin kiinni useissa, ristiriitaisia viestejä antavissa medioissa.

Kuten olemme aiemmin maininneet, yleensä satutunnin keskeisenä sisältönä toimivat kirjat. Mediakasvatusta sisältävillä satutunneilla sisältönä puolestaan toimivat erilaiset mediat, mediavälineiden sisällöt tai oman sisällön tuottaminen medioihin. Näillä mediasatutunneilla voi esimerkiksi kuunnella ja katsella satuja eri medioiden välityksellä ja pelata satuhahmojen kanssa. Lisäksi mediakasvatusta sisältävillä satutunneilla voi tehdä yhdessä lasten kanssa omia mediatarinoita. (Mediakasvatuskeskus Metka ry 2013, hakupäivä 3.1.2013.)

Mediakasvatuskeskus Metka ry:n Internet-sivuilta löytyy runsaasti materiaalia eri sisältöisten ja eri-ikäisille suunnattujen mediasatutuntien pitämiseen. Pienempien kanssa voi esimerkiksi etsiä aikakauslehdistä erilaisten eläimien kuvia: jokainen lapsi vuorollaan äänтелеe ja liikkuu kuten hänen valitsemansa eläin ja muut kuuntelijat arvaavat, mikä eläin on kyseessä. Hiukan vanhempien lasten kanssa voi esimerkiksi pohtia pelaamista, pelikokemuksia ja pelien eri muotoja. Lisäksi lapset voivat suunnitella oman pelimaiseman ja luoda hahmoja virtuaalimaailmaan. (sama.)

Jokainen kirjastoalan ammattilainen osaa halutessaan pitää mediasatutunnin: näitä voi pitää monenlaisia sekä -tasoisia. Halutessaan mediasatutunneista voi tehdä tietoteknisiltä taidoilta hyvin vaatia, joihin ei välttämättä jokaisen kirjastolaisen osaaminen riitä.

5.3 Satutuntien yhteistyökumppanuuden eri muotoja

Kirjastojen satutunteja tukevat myös monet erilaiset projektit, joita on tehty yhdessä kirjaston ja toisen osapuolen kanssa. Aktiivisimpia kirjastojen yhteistyökumppaneita ovat monet vapaaehtoisjärjestöt, kuten Unicef ja Mannerheimin lastensuojeluliitto. Myös koulun, neuvolan ja perhepäivähoitajien kanssa tehdään monenlaisia projekteja. (Mäkelä 2002, 54.) Näistä projekteista esimerkkinä satumaratonit, joita on onnistuneesti järjestetty ainakin Haapaveden sekä Kajaanin kirjastossa. Molemmissa kirjastoissa kuultiin satuja 30 tuntia. Nousiaisten kirjastoissa on myös toiminut sadunkertojina kummikirjailijoita, kuten Tuula Sandström (sama, 48–49). Oulun kaupungin kirjasto-maakuntakirjasto puolestaan tekee yhteistyötä satutuntien puitteissa muun muassa Valveen sanataidekoulun, Soiva siili -yhtyeen sekä The Irish Music Society Of Oulun kanssa (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012a, hakupäivä 19.10.2012).

6 KAIJONHARJUN KIRJASTON ESITTELY

Opinnäytetyömme tilaajana toimii Kaijonharjun kirjasto Oulussa. Se on lähikirjasto ja kuuluu osana Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon. Kyseisen pääorganisaation alaisuudessa on 13 lähikirjastoa, joista yhtenä toimii Kaijonharjun kirjasto (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012b, hakupäivä 3.12.2012). Kaijonharjun kirjasto on täysin oma yksikkönsä, mutta se tarvitsee pääorganisaation, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston, ohjaamaan ja tukemaan sitä, samoin kuin päättämään sen toimintaa koskevista asioista.

6.1 Kaijonharjun kirjasto

Kaijonharju on Oulun 8. kaupunginosa, jossa vuonna 2012 asui 3821 asukasta (Oulun kaupunki 2012, hakupäivä 16.8.2012). Se sijaitsee Oulun pohjoisosassa, noin kuuden kilometrin päässä Oulun keskustasta. Kaijonharjun kaupunginosa kuuluu Kaijonharjun suuralueeseen, joka käsittää Kaijonharjun lisäksi muita läheisiä kaupunginosia, kuten Linnanmaan, Ritaharjun, Kuivasjärven ja Liikasen kaupunginosat. Vuonna 2012 tässä suuralueessa asui 15 448 asukasta. Kaijonharjun kirjaston lisäksi suuralueen asiakkaita palvelee Ritaharjun kombikirjasto. (sama.)

Kaijonharjun lähikirjaston asiakaskunta koostuu suuralueen asukkaista. Kirjaston asiakaskuntaan vaikuttaa merkittävästi Linnanmaalla sijaitseva Oulun yliopisto, jossa on 15 864 opiskelijaa (Oulun yliopisto 2012, hakupäivä 16.8.2012). Runsaan opiskelijamäärän johdosta alueella asuu paljon nuoria lapsiperheitä, jotka on otettu hyvin huomioon Kaijonharjun kirjastopalveluissa.

Kaijonharjun lähikirjastosta lainattiin vuonna 2011 aineistoa yhteensä 153 627 kappaletta. Vuonna 2011 kaiken aineiston kattava kokoelmamäärä Kaijonharjun kirjastossa oli yhteensä 35 285 kappaletta. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012d, hakupäivä 1.8.2012.) Kirjastoalan ammattilaisia Kaijonharjun kirjastossa työskentelee yhteensä neljä henkilöä, joista kaksi toimii kirjastovirkailijana, yksi kirjastonhoitajana ja yksi kirjastonjohtajana. Näiden kirjastoalan ammattilaisten lisäksi Kaijonharjun kirjasto työllistää kerrallaan yhdestä kahteen määräaikaista työntekijää. Yleensä he ovat alan harjoittelijoita, työvoimatoimiston kautta työllistettyjä taikka työmarkkinatuella olevia henkilöitä. (Heinonen 7.12.2012, sähköpostiviesti.)

Kaijoharjun lähikirjaston palvelut ovat pitkälti samoja kuin muissakin kaupunginkirjaston yksiköissä. Peruspalveluiden, kuten asiakaspalvelutoimintojen, lisäksi Kaijoharjun kirjasto tarjoaa esimerkiksi luokkakäyntejä, kirjavinkkausta sekä tiedonhaku- ja verkkokoulutuksia. Vuonna 2011 kirjavinkkauksia sekä tiedonhaku- ja verkkokoulutuksia pidettiin Kaijoharjun kirjastossa yhteensä 30 kertaa. Näille osallistui yhteensä 587 henkeä. Kaijoharjun kirjastossa järjestetään myös erilaisia tapahtumia. Tästä esimerkkinä vuonna 2011 pidetty Kalevala-esitys, johon osallistui 30 henkeä. (sama.) Kaijoharjun kirjastossa on erikoisuutena poistokirjojen ja cd-levyjen divari, jota ei monesta kirjastosta löydy (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012c, hakupäivä 16.8.2012).

6.2 Satutuntien järjestäminen Kaijoharjun kirjastossa

Kaijoharjun lähikirjasto tarjoaa satutunteja normaalisti viikoittain. Satutunnit alkavat tavallisesti syyskuussa ja kestävät toukokuun loppuun saakka. Kesä-, heinä- ja elokuun ajan satutunnit ovat tauolla. Vuonna 2011 varsinaisia satutunteja oli Kaijoharjun kirjastossa 35 kertaa ja yhteensä niille osallistui 439 henkeä. Näiden kertojen lisäksi satutunteja tilattiin kirjastolta myös muualle. Esimerkiksi päiväkodeille pidettiin vuonna 2011 kaksi satutuokiota aiheesta *Monikulttuurisuus*. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilassa puolestaan pidettiin samana vuonna yksi satutuokio ja Esikko-ryhmälle vauvakirjojen ja joulukirjojen vinkkausta. Yhteensä näissä tapahtumissa oli 51 osallistujaa. Kirjasto tilaa myös itse satutunteja ulkopuolisilta järjestäjiltä. Esimerkiksi vuonna 2011 Kaijoharjun kirjastossa pidettiin ulkopuolisten toimesta *Mainiot Mediaperheet* ja *LoruLauluLeikkiHetki* -satutunnit. (Heinonen 7.12.2012, sähköpostiviesti.)

Satutunnit pidetään yleensä kirjaston ollessa kiinni, joten niistä informoimiseen on panostettu. Satutunneilla käy niin perheitä, perhepäivähoitajia kuin lähialueen päiväkotien tarharyhmiä. Tämän kirjon vuoksi satutunneille osallistujien määrä vaihtelee Kaijoharjussa melko suuresti; joinakin kertoina osallistujia on vain muutamia, kun taas joskus osallistujamäärä ylittää kolmeenkymmeneen. Kaijoharjun kirjastossa satutunteja varten on oma erityinen tila: pienehkö satutunteja varten somistettu huone.

Kaijoharjun kirjastossa satutunneilla on vakituinen pitäjä, yksi kirjaston työntekijöistä, joka on perehtynyt lastenkirjastotyöhön. Hänellä on tapana lukea satutunneilla vaihtelevasti eri aiheista uusimpia lasten kuvakirjoja. Joskus mukana on myös lapsille suunnattuja runoteoksia ja

musiikkia. Joskus satutunneilla on myös erityinen teema. Kaijonharjussa satutunneilla on normaalisti tapana lukea määrällisesti useita eri teoksia; huomioiden lasten kiinnostuksen ja jaksamisen.

6.3 Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston historia alkoi varhain: se aloitti Heinätorin kansakoululla toimintansa vuonna 1877 nimellä kunnallinen kirjastolaitos. Tämän jälkeen kirjasto on toiminut niin keskustassa Seppä Jokelan talossa, kuin Ainolassa kahdessa eri rakennuksessa. Nykyinen kirjastotalo Torinrannan läheisyydessä, Vänmanninsaarella, avattiin asiakkaille vuonna 1982. Ensimmäiset lähikirjastot puolestaan perustettiin Ouluun 1950-luvulla. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2003, hakupäivä 1.8.2012.)

Vuoden 2012 alusta Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon ovat kuuluneet pääkirjaston sekä 13 lähikirjaston lisäksi Haukiputaan, Aseman, Kellon, Martinniemen, Kiimingin, Jäälin, Oulunsalon ja Yli-lin kirjastot. Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon kuuluu myös yksi potilaskirjasto Oulun yliopistollisessa sairaalassa sekä kolme kirjastoautoa. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012b, hakupäivä 3.12.2012.) Nykyään Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto palvelee noin 141 671 oululaista (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012d, hakupäivä 3.12.2012).

Kirjastonkäyttö on Oulussa runsasta. Vuonna 2011 Oulussa lainattiin aineistoa yhteensä 3 075 682 kappaletta. Asukasta kohden tämä tarkoittaa 21,71 % lainausta. Koko maassa vastaava lainausprosenttiluku oli samaisena vuonna 18,22. (Kirjastot.fi 2012, suomen yleisten kirjastojen tilastot, hakupäivä 3.12.2012.) Samana vuonna kirjastokäyntejä kertyi Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon yhteensä 1 435 975 kappaletta. Näistä käynneistä pääkirjastoon suuntautui 644 048 kertaa ja lähikirjastoihin 756 120 kertaa. Loput käynnit jakautuivat potilaskirjaston ja kirjastoautojen kesken. Vuonna 2011 kaiken aineiston kattava kokoelmamäärä oli yhteensä 812 629 kappaletta. Kirjastoalan ammattilaisia oli samana vuonna töissä Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa yhteensä 103 henkilöä. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012d, hakupäivä 3.12.2012.)

Kirjasto tarjoaa monipuolisesti erilaisia palveluja. Näistä yleisimpiä on asiakaspalvelu sisältäen muun muassa lainauksen, palautuksen ja tiedonhaun kirjaston eri osastoilla. Tämän lisäksi Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto tarjoaa esimerkiksi kirjavinkkausta, satutunteja, tiedonhaun sekä verkkopalveluiden opetusta ja kirjastotoiminnan esittelyä. Vuosittain esimerkiksi pääkirjastolla järjestetään runsaasti erilaisia tapahtumia, kuten musiikkitapahtumia, lasten- ja nuorten tapahtumia, lukupiirejä sekä paljon erilaisia näyttelyitä.

6.4 Satutuntien järjestäminen Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa järjestetään satutunteja vaihtelevasti paikasta riippuen. Esimerkiksi pääkirjaston satutuntitarjonta on viikoittaista ja laajaa: siellä satutunteja järjestetään monilla eri kielillä sekä eri-ikäryhmille. Esimerkiksi vauvoille pääkirjastolla pidetään omia loruhetkiä. Oulun kaupungin kirjasto-maakuntakirjasto tekee yhteistyötä satutuntien puitteissa esimerkiksi Valveen sanataidekoulun, Soiva siili -yhtyeen sekä The Irish Music Society Of Oulun kanssa (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012a, hakupäivä 19.10.2012).

Asiakaskunnasta riippuen kaupunginkirjaston alaisuuteen kuuluvat lähikirjastot järjestävät satutunteja tarpeidensa mukaan. Joissakin lähikirjastoissa niitä järjestetään viikoittain, toisissa kysynnän perusteella ja osassa taas ei ollenkaan. Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa pidettiin vuonna 2011 yhteensä 250 satutuntikertaa kirjaston tiloissa. Näiden lisäksi kirjaston henkilökunta kävi pitämässä satutunteja kirjaston ulkopuolella samaisena vuonna 16 kertaa. Kuulijoita näillä satutunneilla oli yhteensä 3830. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto 2012d, hakupäivä 3.12.2012.)

7 SATUTUNTIRUNKO APUVÄLINEEKSI SATUTUNTIEN PITÄMISEEN

Opinnäytetyömme toiminnallisena osana on kehittämämme satutuntirunko, jonka luominen on opinnäytetyömme tärkein päämäärä. Tämä satutuntirunko löytyy opinnäytetyömme lopusta, liitteestä 1. Satutuntirunkoa opinnäytetyömme tilaaja, Kaijonharjun kirjasto, sekä muut Oulun kirjastot voivat halutessaan käyttää satutuntiansa suunnittelussa apuvälineenä. Tavoitteenamme on, että me itse tulevana kirjastoalan ammattilaisina, kuten myös mahdollisimman moni muu, hyötyisi työstämme ja sen tuotoksesta, satutuntirungosta.

Satutuntirunko koostuu kuukausista, joissa jokaisessa on eri teemoja. Näissä teemoissa on niihin liittyviä teoksia. Joissakin teemoissa on mukana pientä oheistoimintaa sekä vaihtoehtoja lukupainotteiselle satutunnille. Alla kerromme tarkemmin satutuntirungon rakenteesta, teemoista, aineistosta, oheistoiminnoista, vaihtoehtoista sekä niiden valinnasta. Valotamme myös satutuntirungon työstämisprosessia.

7.1 Satutuntirungon rakenne

Satutuntirunko pohjautuu tilaajamme pitämiin satutuntien ajankohtiin. Se koostuu kalenterivuoden mukaisista kuukausista poisluettuina kesäkuukaudet. Tällöin tilaajakirjastossamme, kuten suurimmassa osassa kirjastoja, ei järjestetä satutunteja loma-aikojen vuoksi. Näin ollen runko koostuu yhdeksästä kuukaudesta, joista jokaisessa on viisi eri teemaa. Ainoana poikkeuksena on joulukuu, jossa teemoja on neljä johtuen joululomien alkamisesta. Jokaiseen teeman olemme valinneet aiheeseen soveltuen viidestä kahdeksaan kuva-, satu-, runo ja tietokirjaa. Muutamissa teemoissa on satujen lisäksi mukana pieni oheistoiminta, jonka voi halutessaan toteuttaa satutunnilla.

7.2 Satutuntirungon teemat

Satutuntirungossa on 44 eri teemaa, jotka on valittu usein eri perusteita. Näitä perusteita ovat vuodenaajat, kalenterivuoden juhlat ja muut tapahtumat, oma kokemuksemme lapsia kiinnostavista aiheista sekä teemojen ajankohtaisuus ja sukupuolineutraalisuus. Lisäksi halusimme korostaa nykypäivänä pinnalla olevaa kansainvälisyyskasvatusta sekä oman

maamme paikalliskulttuuria. Kansainvälisyyskasvatuksella tarkoitetaan globaalia suhtautumista toisiin kansoihin ja kulttuureihin. Kansainvälityskasvatus pyrkii lisäämään tietoa ja ymmärrystä maailman eri alueista. Sen avulla halutaan opettaa lapsia toimimaan yhteisvastuullisesti. Paikalliskulttuurilla puolestaan tarkoitetaan jollekin tietylle alueelle ominaisia tapoja, perinteitä, elinkeinoja sekä maantieteellisiä piirteitä. Paikalliskulttuurin tuntemuksen avulla ymmärrämme paremmin omia juuriamme.

Lasten ikä ja kehitysaste on huomioitu ottamalla mukaan sekä yksinkertaisia teemoja pienille kuulijoille että vaativampia teemoja varttuneemmalle kuulijakunnalle. Olemme ottaneet kattavasti huomioon tilaajamme toiveet sekä teosten saatavuuden eri teemoista. Tilaajamme toivoi erityisesti teemoja pienille eli noin 1–4-vuotiaille kuulijoille, jonka johdosta lähes jokaisessa kuukaudessa on oma teemansa heitä varten.

7.2.1 Tammikuun teemat

Tammikuun teemoja ovat **avaruus, harrastukset, pelot, talvi** sekä **maatilaneläimet**, joka on suunnattu pienille kuulijoille (1–4-vuotiaille). Edellä mainitut teemat olemme valinneet sen perusteella, että kuukaudessa olisi mahdollisimman monipuolisia aiheita. Tammikuun teemat ovat jakautuneet selkeästi sekä tietopohjaisiin, vuodenaikoihin sidottuihin, kiperiin että kevyempiin aiheisiin.

Avaruus-teema on mukana sen mielenkiintoisuuden ja tietopohjaisuuden vuoksi. Alun perin kyseinen teema oli toukokuussa, mutta tilaajamme pyysi meitä muuttamaan sen tammikuulle, koska tuolloin on vielä pimeää ja eri taivaankappaleet hyvin näkyvissä. Lisäksi Kaijonharjun alueen päiväkodeissa on perinteenä viettää avaruusaiheista tammikuuta, jolloin he pyytävät kirjastolta myös aiheeseen liittyviä kirjapaketteja.

Harrastukset otimme mukaan tammikuuhun sen vuoksi, että silloin usein aloitetaan oman, tutun harrastuksen tai vaihtoehtoisesti uuden harrastuksen kevätkausi. Pelot ovat mukana siksi, että lasten on usein vaikea puhua niistä; sen vuoksi onkin tärkeää, että niitä käytäisiin aikuisen kanssa läpi. Talvi-teema on luonnollisesti tammikuussa, koska se on talvikuukausi. Pienille kuulijoille suunnattu maatilaneläimet on puolestaan mukana, koska se yleensä kiinnostaa juuri pikkulapsia.

7.2.2 Helmikuun teemat

Helmikuun aiheet ovat **Australia, dinosaurukset, itsetunto, saamelaiset ja Lappi** sekä **ystävänäpäivä**. Australian valitsimme yhdeksi helmikuun teemaksi siksi, että halusimme korostaa kansainvälisyyskasvatusta. Dinosaurukset puolestaan edustavat tietopohjaista aihetta. Lisäksi olemme havainneet, että kyseinen aihe on suosittu lasten keskuudessa. Itsetunto taas on teemaltaan vaativampi ja vaikeampi, mutta kuitenkin lapsen kehitykselle tärkeä.

Saamelaiset ja Lappi -teeman valitsimme, koska saamelaisten kansallispäivä on 6.2. Tässä halusimme tuoda esille alueellisia ja kulttuurillisia piirteitä. Ystävänäpäivä on luonnollisesti helmikuussa mukana, sillä 14.2 on vuosittainen ystävänäpäivä.

7.2.3 Maaliskuun teemat

Maaliskuun aiheita ovat **peikot, uuden perheenjäsenen syntymä, mustasukkaisuus ja kateus, kevät** sekä **viidakoneläimet**, joka on suunnattu pienille kuulijoille. Ensimmäinen edellä mainituista teemoista on lasten kestopuuhikki ja luonteeltaan kevyehkö. Uuden perheenjäsenen syntymä sekä kateus ja mustasukkaisuus -teemat käsittelevät tärkeitä, ja joillekin lapsille myös vaikeita, aiheita. Maaliskuu on alkukevään kuukausi, joten on luontevaa, että kevät-teema on siinä mukana. Pienille kuuntelijoille tarkoitettu viidakoneläimet-teema kuvastaa keveää linjaa.

7.2.4 Huhtikuun teemat

Huhtikuun teemoina toimivat **ammatit, erilaisuus, pääsiäinen** sekä **eskimot, intiaanit ja muut alkuperäiskansat**. Pienten kuulijoiden aiheena on **syntymäpäivä**. Ammatit-teema edustaa tietopohjaista, lapsille aina kiinnostavaa aihetta. Erilaisuus taas lukeutuu lapsia ihmetyttäviin, mutta tärkeisiin aiheisiin, joista on hyvä keskustella lasten kehitysvaiheen aikana. Pääsiäistä vietetään perinteisesti huhtikuussa, joten siksi se on tässä kuussa mukana. Eskimot, intiaanit ja muut alkuperäiskansat -teemassa halusimme jälleen korostaa nykypäivänä pinnalla olevaa kulttuurikasvatusta. Pienille suunnattu syntymäpäivä-teema edustaa kevyttä ja hauskaa aihetta: lapselle syntymäpäivä on tärkeä tapahtuma, jota usein odotetaan koko vuoden ajan.

7.2.5 Toukokuun teemat

Toukokuun aiheita ovat **äitienpäivä, auttaminen, Afrikka, kesä** sekä **prinsessat**, joka on suunnattu pienille kuulijoille. Äitienpäivää vietetään maassamme toukokuun toisena sunnuntaina, joten siksi se on toukokuun teemoissa. Auttaminen-teemassa korostuu sen tärkeys ja opettavaisuus. Afrikka lukeutuu kansainvälisyyskasvatuksen teemoihin. Koska varsinaisten kesäkuukausien aikana satutunteja ei tilaajakirjastossamme järjestetä, on kesä-teema luontevinta ottaa mukaan toukokuuhun, kesän kynnykselle. Pienille suunnattu prinsessat on mukaan, koska se on niin suuressa suosiossa pienten tyttöjen keskuudessa. Yritimme ottaa tässä aiheessa myös pojat huomioon sisällyttämällä mukaan prinssi-kirjoja, mutta niitä ei löytynyt. Tasapainon säilyttämiseksi satutuntirungossa olemme pyrkineet ottamaan pienet poikakuulijat huomioon tulevilla teemoilla.

7.2.6 Syyskuun teemat

Syyskuun teemoja ovat **kulkuvälineet ja liikkuminen, merirosvot, siilit, syksy** sekä **sää**, joka on suunnattu pienille kuulijoille. Syyskuun teemoissa korostuvat kepeys, vuodenajat ja niille ominaiset piirteet sekä opettavaisuus. Koska toukokuun prinsessa-teema on niin tyttömäinen, olemme kompensoineet sen ottamalla syyskuuhun mukaan merirosvo-teeman, joka yleensä on enemmän poikien mieleen. Teeman kirjojen valinnassa pystyimme ottamaan huomioon myös tyttökuuntelijat.

7.2.7 Lokakuun teemat

Lokakuun aiheita ovat **surutyö, numerot, porot ja hirvet, nallepäivä** sekä **pukeutuminen**, joka on suunnattu pienille kuulijoille. Surutyö-teema on luonteeltaan koskettava ja vaikea aihe, mutta lasten kanssa on tärkeää käydä sitä läpi. Numerot ja pukeutuminen puolestaan edustavat lokakuussa opettavaisia aiheita. Porot ja hirvet -teemassa halusimme tuoda esille maamme alueellisia piirteitä, sillä Oulu sijaitsee poronhoitoalueella.

Nallepäivä-teema on mukana, koska 27.10 vietetään kansainvälistä nallepäivää. Kyseinen päivä sai alkunsa, kun Yhdysvaltain presidentti Theodore Roosevelt kieltäytyi vuonna 1902 karhujahdissa ampumasta karhunpentua. Tapahtuma sai runsaasti huomiota julkisuudessa, ja

pian pehmokarhuja alettiin kutsua Teddy-karhuiksi presidentti Theodore ”Teddy” Rooseveltin lempinimen mukaan. (Turun Sanomat. 2000–2012, Teddy viettää synttäreitään kirjastossa, hakupäivä 22.9.2012.) Nallepäivää alettiin viettää eri puolilla maailmaa 27. lokakuuta, joka on presidentti Rooseveltin syntymäpäivä (Hämeenlinnan kaupunginkirjasto. 2012, kansainvälinen nallepäivä 27.10, hakupäivä 22.9.2012).

7.2.8 Marraskuun teemat

Marraskuun aiheita ovat **Aasia, käytöstavat, isänpäivä/isät, sairastuminen ja lääkäriissäkäynti** sekä **värit**, joka on suunnattu pienille kuulijoille. Aasiassa toistuu kansainvälisyyskasvatus. Käytöstavat-teema puolestaan edustaa satutuntirungossa moraalikasvatusta. Isänpäivä/isät-teema on luonnollisella paikallaan, sillä isänpäivää vietetään maassamme marraskuun toisena sunnuntaina. Sairastuminen ja lääkäriissä käynti on monelle lapselle jännittävä ja pelottava asia, mutta kuitenkin ajankohtainen ja usein toistuva tapahtuma lapsen elämässä. 1–4-vuotiaan silmin värit ovat yksi kiinnostavimmista ja houkuttelevimmista asioista, minkä vuoksi se pääsi mukaan satutuntirunkoomme.

7.2.9 Joulukuun teemat

Joulukuun aiheita ovat **joulun sanoma, joulu muissa maissa ja adventti, joulusatuja** sekä **uusivuosi**. Nämä kaikki ovat kyseinen kuukauden vaatimia jouluisia aiheita. Joulukuun teemoissa käsittelemme sekä uskonnollispainotteista joulun viettoa, että kevyttä versiota, johon kuuluvat joulupukit tonttuineen. Vastapainoksi näille halusimme tuoda esille myös muiden maiden jouluperinteitä.

7.3 Satutuntirungon kirjat ja niiden valinta

Satutuntirungon teemat sisältävät yhteensä 289 kirjaa. Kussakin teemassa kirjoja on viidestä kahdeksaan. Näiden kirjojen valinnassa jouduimme ottamaan huomioon monenlaisia seikkoja, kuten teosten teksti, kuvitus, tarinan kerronta tyyli sekä aiheeseen soveltuvuus. Näistä teosten teksti ja kerronnan tyyli huomioitiin siinä, että valikoimme satutuntirunkoon lapsille soveltuvaa tekstiä. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että kirjojen tekstin oli oltava helppolukuista ja sujuvaa

kieltä, jossa ei käytetty liian vaikeita termejä. Lisäarvoa toi myös visuaalisesti muotoiltu teksti, kuten esimerkiksi hauskat fontit ja korostetut sanat.

Ryhmälukutilanteissa kirjoissa on oltava isot ja selkeät kuvat. Kuvissa on hyvä olla pieniä yksityiskohtia, joita voi etsiä yhdessä lasten kanssa. Lapsille tärkeää on myös kuvien värikkyyys. Lisäksi halusimme korostaa teosten erilaista visuaalisuutta valikoimalla satutuntirunkoon teoksia, jotka olivat esimerkiksi mustavalkoisia tai kuvitukseltaan abstrakteja. Aiheeseen soveltuvuudella tarkoitamme sitä, että kaikki edellä mainitut seikat toteutuvat. Lisäksi tärkeää oli, että kyseinen teos vastasi aiheeltaan satutunnilla käsiteltävää teemaa.

Teosten pituus oli huomioitava, sillä satutunti kestää yleensä 20 minuutista 45 minuuttiin, joten käytettävä aika on rajallinen. Lisäksi otimme huomioon teosten julkaisuajan tilaajamme toiveesta sekä saatavuuden Outi-kirjastoissa. Omat mieltymyksemme ja kokemuksemme vaikuttivat myös paljon teosten valintaan, samoin kuin lasten ikä ja kehitysaste. Kaikissa valintaperusteissa pyrimme huomioimaan teosten erilaisuuden, jolloin satutuntirungon kirjatarjonnasta tuli kokonaisuudessaan monipuolinen.

Kuten teemojen valinnassa, myös teoksia valitessamme pyrimme ottamaan huomioon sukupuolineutraalisuuden. Teemat, jotka satutuntirunkoon valitsimme, miellyttävät yleisesti molempia sukupuolia. Joukossa on kuitenkin teemoja, jotka todennäköisemmin ovat suosittumia toisen sukupuolen keskuudessa. Esimerkkinä merirosvot, jotka yleensä ovat enemmän poikia miellyttävä teema. Tässä tapauksessa jouduimme miettimään huolella kyseisen teeman kirjojen valintaa ja niiden sisältöä: koska aihe jo itsessään on poikamainen, pyrimme ottamaan mukaan myös tyttömäisiä merirosvokirjoja, jotta teema soveltuisi paremmin sekä tytöille että pojille.

Satutuntirungon sisältämien kirjojen luokaksi valikoitui ensisijaisesti luokka 85.22, joka on kuvakirjojen luokka. Mukaan otimme kuitenkin myös joitakin satukirjoja luokasta 85.12, sillä kaikista teemoista ei ollut saatavilla pelkästään kuvakirjoja. Lisäksi mukana on muutamia runokirjoja sekä tietopohjaisia kirjoja. Satukirjat, runokirjat sekä tietopohjaiset kirjat täydentävät satutuntirunkoa kukin tavallaan sekä tuovat vaihtelua kuvakirjavoittoisiin satutunteihin.

Satutuntirungon sisältämien teosten julkaisu-aika ajoittui pääosin ennen vuotta 2007 julkaistuihin teoksiin. Tämä siksi, että tilaajamme on lukenut kattavasti pitämillään satutunneilla lasten uutuuskuvakirjoja kyseistä vuodesta lähtien. Opinnäytetyömme edetessä ilmeni kuitenkin

tiedonkulkuongelma: tilaajamme oli alun perin tarkoittanut, että satutuntirunkoon otettaisiin mukaan myös uudempia teoksia vuosilta 2008–2010. Tämä sen vuoksi, koska tilaajamme olikin lukenut aktiivisesti uusia, vasta ilmestyneitä teoksia vuoden 2007 sijaan vasta vuodesta 2010 alkaen. Kirjoja vuosilta 2008–2010 on satutuntirungossamme mukana jonkin verran, mutta pääpaino on pienen väärinymmärryksen vuoksi vanhemmissa teoksissa. Koska olimme jo kirjat huolella runkoomme valinneet, emme lähteneet enää jälkikäteen niitä muuttamaan uudemmiksi tai lisäämään mukaan tuoreempia teoksia.

7.4 Satutuntirungon oheistoiminnat ja niiden valinta

Laadimme satutuntirunkomme joihinkin teemoihin mukaan pienen oheistoiminnan, jonka satutunnin pitäjä voi halutessaan toteuttaa satutunnin ohessa. Näitä oheistoimintoja emme kuitenkaan ole laittaneet mukaan montaa, sillä tilaajamme ei niitä paljoa halunnut. Satutuntirungossamme nämä oheistoiminnat ovat lähinnä väritys- ja piirustustehtäviä, pientä askartelutoimintaa sekä musiikkinäytteitä teemoihin liittyen. Pyrimme ottamaan oheistoimintoja laatiessamme huomioon satutunneilla, erityisesti Kaijonharjun kirjaston satutunneilla, käyvien lasten iän sekä kehitysasteiden vaihtelevuuden: oheistoiminnat ovat helppoja ja lyhytkestoisia. Olemme ottaneet oheistoimintoja miettiessämme myös huomioon tilaajamme toiveet, jotka olivat musiikki- ja lorutuspainotteisia. Oheistoimintoja olemme valinneet mukaan yhteensä kahdeksaan eri teemaan. Alla olemme kertoneet tarkemmin näistä valitsemistamme oheistoiminnoista niiden luonteiden mukaan.

7.4.1 Musiikki

Musiikkia valitsimme mukaan kolmeen eri teemaan. Näistä ensimmäisenä helmikuussa oleva saamelaiset ja lappi -teema, johon otimme mukaan äänitteen *Gehppes mátkki sávan dutnje*. Äänitteen esittää Nuorra Lávlut -yhtye, ja se sisältää monentyylistä saamenkielistä musiikkia: perinteistä saamelaista musiikkia, kuten joikuja, populaarimusiikkia sekä hengellistä musiikkia virsien muodossa. Äänitteestä valitsimme satutunnilla kuunneltaviksi kappaleet numero 7 (*Ánne-Máret*) ja 9 (*Goahtoeanan*), koska mielestämme ne sopivat teemaan parhaiten ja edustavat hyvin saamelaista kulttuuria. Toinen valitsemistamme kappaleista on perinteinen saamelainen joiku ja toinen puolestaan kehtolaulu. Kyseiset kappaleet sopivat hyvin satutunnilla kuunneltavaksi myös keustonsa vuoksi.

Toinen musiikillinen oheistoiminta on toukokuussa Afrikka-teemassa. Tähän teemaan otimme mukaan äänitteen *The rough guide to African music for children*, joka on kokoomalevy usean artistin lauluista. Levyltä valitsimme satutunnilla soitettaviksi kappaleet numero 1 (Vusi Mahlasela: *Woza*), 3 (Busi Mhlongo: *We Baba Omncane (If You Don't Listen To Your Parents)*) ja 10 (Samba Mapangala & Orchestra Virunga: *Zanzibar*). Kyseinen äänite sisältää iloista ja rytmikästä afrikkalaista lasten musiikkia. Kyseiset kappaleet olemme valinneet niiden pituuden ja luonteiden vuoksi. Lisäksi pyrimme valitsemaan mukaan erityyppisiä kappaleita.

Kolmas musiikillinen oheistoiminta satutuntirungossa on marraskuussa Aasia-teemassa. Tässä teemassa äänitteenä on *Sesame street playground*, jonka kappaleet kertovat maailman eri maista. Äänitteestä valitsimme kappaleet numero 4 (*Xiàng pō xiao ya*), 9 (*Galli galli sim sim theme*) ja 11 (*En den dino*), koska ne kertovat Aasian maista: Kiinasta, Intiasta ja Israelista. Valitsimme nämä kyseiset kappaleet myös siksi, että ne edustivat mielestämme parhaiten Aasiaa; muut äänitteen kappaleet kuulostivat ottaneen liikaa vaikutteita yleismaailmallisesta lasten musiikista ja sen valtavirrasta.

Mielestämme nämä edellä mainitut musiikkinäytteet soveltuvat teemoihinsa sekä tuovat niihin tietynlaista syvyyttä ja särmää. Musiikin avulla lapsikuuntelijat pääsevät paljon lähemmäksi kyseistä kulttuuria, kuin pelkästään satuja kuuntelemalla. Jokainen satutunnin pitäjä voi itse valita, missä kohtaa satutuntia musiikkinäytteet soittaa. Mielestämme yksi hyvä vaihtoehto on esimerkiksi soittaa yksi kappale satutunnin alussa tunnelman virittämiseksi, jolloin samalla lapsilta voi kysellä heidän tietämyksiään musiikin alkuperästä ja kielestä, ja loput kappaleet puolestaan satutunnin jälkipuolella.

7.4.2 Askartelu, piirtäminen ja värittäminen

Askartelua, piirtämistä ja värittämistä on oheistoimintana mukana kolmessa eri teemassa. Näistä ensimmäisenä on tammikuussa oleva avaruus-teema, jossa oheistoimintana on piirustustehtävä. Piirustustehtävän aiheena on ”Millainen avaruus on minun mielestäni”. Tarkoituksena on, että lapset piirtävät värikyynillä paperille oman näkemyksensä avaruudesta. Lopuksi satutunnin pitäjä voi pyytää jokaista lasta kertomaan omasta piirustuksestaan. Halutessaan lapset voivat viedä

piirustukset kotiinsa tai vaihtoehtoisesti niistä voi koota näyttelyn kirjaston lastenosaston tai satutuntihuoneen seinälle.

Tammikuussa on oheistoimintana myös lumihiihtaleen askartelu talvi-teemassa. Tämä tapahtuu valkoisen, ohuen paperin ja askartelusaksien avulla. Jokainen voi tehdä lumihiihtaleestaan millaisen haluaa taittelemalla ja leikkaamalla sen haluttuun muotoon. Hyviä ohjeita lumihiihtaleen askarteluun löytyy esimerkiksi kirjastoon tulevista askartelulehdistä.

Kolmantena oheistoimintana tässä kategoriassa on siili-värityskuvien värittäminen syyskuun siilit-teemassa. Tarkoituksena on, että satutunnin pitäjä monistaa ennen satutuntia aiheeseen sopivia värityskuvia, joita lapset voivat värittää satutunnin päätteeksi. Hyviä siili-aiheisia värityskuvia löytyy Internetistä. Tähän esimerkiksi hakukoneet ovat soveliaita: näiden kuvahaun hakukentän hakulausekkeeksi ovat sopivia muun muassa ”värityskuva JA siilit” sekä englanninkielinen termi ”colouring AND pictures AND hedgehog”.

7.4.3 Muu oheistoiminta

Muuhun oheistoimintaan olemme lisänneet ne oheistoiminnat, jotka eivät yksiselitteisesti kuulu kumpaankaan yllämainituista kategorioista. Näitä oheistoimintoja meillä on mukana satutuntirungossa kaksi kappaletta. Maaliskuun Viidakoneläimet-teemassa oheistoimintana on mukana Viidakkobuugi-kuvakirja, joka yhdistää runon, laulun ja tanssin hauskaan arvausleikkiin. Kirjan mukana on musiikki-cd, jossa tarina on kerrottu iloisena lauluna. Tarkoituksena on, että satutunnin aikana satutunninpitäjä voi perinteisen kirjojen lukemisen ohella ottaa mukaan runoja, musiikkia, loruilua ja arvausleikkejä.

Lokakuun Nallepäivä-teemassa oheistoimintana on, että itse satutunnin pitäjät sekä lapsikuuntelijat saavat ottaa satutunnille mukaan oman rakkaan nallekarhunsa. Jokainen esittelee satutunnilla oman nallekarhunsa muille kuuntelijoille kertomalla esimerkiksi nallen nimen, iän ja lempipuuhan. Samalla satutunnin pitäjä voi kertoa kuulijoille, mistä nallepäivä on saanut alkunsa. Satutunnin pitäjän on tärkeää muistaa tiedottaa nallen mukaan ottamisesta hyvissä ajoin ennen kyseistä satutuntia, jotta kaikki halukkaat tietävät ottaa oman nallen mukaansa. Satutunnille olisi myös hyvä varata kirjaston omia nalleja, jos joltakin lapselta sattuu oma pehmolelu unohtumaan.

7.5 Vaihtoehtoinen toimintamalli perinteiselle satutunnille

Joulukuuhun olemme laatineet vaihtoehtoisen toimintamallin, jota halutessaan voi käyttää joko sellaisenaan yksittäisenä teemana perinteisen lukemispainotteisen satutunnin sijaan tai yhtenä laajempaa oheistoimintana satutunnin rinnalla. Tämä kyseinen toimintamalli on sadutustuokio, jossa tarkoituksena on laatia jouluaiheinen tarina yhdessä lasten kanssa. Tarinan aiheena on ”Miten joulua vietetään”. Ideana on, että jokainen lapsi saa toteuttaa vapaasti itseään ja piirtää itselle tärkeitä, omanlaisia joulun viettoon liittyviä asioita. Lopuksi lasten piirustukset voidaan kiinnittää kirjaston seinälle, ja satutunnin pitäjän johdolla niistä muodostetaan yhdessä lasten kanssa jouluihminen tarina sen mukaan, mitä piirustukset sisältävät. Tässä tulee muistaa vuorovaikutteisuus; tarinaa tulee luoda joustavasti yhdessä lasten kanssa ja heidän ehdoillaan.

7.6 Satutuntirungon työstäminen

Satutuntirungon työstämisen aloitimme alkukesällä 2012 pohtimalla sen jaottelua ja rakennetta. Tämän jälkeen aloimme etsiä teemoihin sopivia kirjoja. Työn teimme tietokoneella, jonka avulla etsimme kirjoja Internetistä käyttäen erilaisia tietokantoja, hakukoneita sekä eri kustantajien kotisivuja. Oman haasteensa aineiston valintaan toi se, että kaikkien eri tietokantojen tai muuta kautta löytämiemme relevanttien teosten olemassaolon jouduimme vielä erikseen tarkistamaan Outi-verkkokirjaston kautta. Kaikki satutuntirunkoon mukaan ottamamme teokset kuuluvat Oulun kaupunginkirjaston tai Outi-kirjastokimpan kirjastojen kokoelmiin, jolloin tilaajamme pystyy niitä vaivatta käyttämään. Harmiksemme huomasimme, että lukuisia lupaavilta vaikuttavia teoksia ei löytynyt Oulun kaupunginkirjaston tai Outi-kirjastokimpan kirjastojen kokoelmista tai ne olivat kadonneet. Näin ollen emme voineet sisällyttää niitä lopulliseen satutuntirunkoomme.

Kirjojen määrä satutuntirunkoon oli helppo rajata. Kuten aiemmin mainitsimme, tilaajallamme on tapana lukea satutunneilla lukuisia teoksia. Tämä tarkoittaa noin kuudesta seitsemään kirjaa yhdellä satutuntikerralla. Olemme valinneet jokaiseen teemaan suurin piirtein saman määrän teoksia mukaillen tilaajakirjastomme lukutottumuksia. Joihinkin teemoihin, joihin kirjoja löytyi helposti ja paljon, laitoimme teoksia määrällisesti enemmän, jotta tilaajallamme olisi valinnanvaraa. Lopullisessa satutuntirungossa on yhteensä 289 kirjaa. Kussakin teemassa on viidestä kahdeksaan teosta.

Aineiston etsintä tapahtui tietokoneella Internetissä erilaisia tietokantoja apuna käyttäen. Näistä parhaimmiksi osoittautuivat Oulun kaupunginkirjaston kuvakirjatietokanta Kakaravaara sekä Joensuun kaupunginkirjaston vastaavaa tietokanta Kirjavainen. Lisäksi etsimme aiheeseen soveltuvia kirjoja hakukone Googlella ja kustantajien kotisivuja hyödyntäen. Kuvakirjatietokannat osoittautuivat hyödyllisiksi, koska ne oli jaoteltu hyvin selkeästi. Ne sisälsivät jo itsessään monia käyttämiämme teemoja.

Etsimme teoksia tietokannoista yksittäisillä vaihtelevilla hakusanoilla ja -lausekkeilla. Jos jokin hakusana ei tuottanut tulosta, kokeilimme toista teemaan sopivaa, tuloksettoman hakusanan synonyymia. Tästä esimerkkinä helmikuun teema dinosaurukset, johon etsimme kirjoja sekä teeman nimellä, että hakusanoilla *hirmuliskot*, *hirmulisko* sekä *dino*. Huhtikuun teema *Ammatit* tuotti teeman nimen mukaisella hakusanalla suppean tuloksen. Niinpä lähdimme etsimään kirjoja esimerkiksi hakusanoilla *poliisi*, *leipuri*, *maalaaminen*, *palomies*, *työ* sekä *työnteko*. Muodostimme hakulausekkeet tietokannoissa käyttämällä teeman mukaisia asiasanoja yhdistämällä niihin luokan, joka useimmiten oli kuvakirjaluokka 85.22. Tästä esimerkkinä lokakuun porot ja hirvet -teema, jossa käytimme yhtenä hakulausekkeena *poro JA 85.22*. Näiden lisäksi Outi-verkkokirjaston haussa on hyvänä ominaisuutena se, että lisärajoituksia pystyy tekemään esimerkiksi kielen, aineistolajin ja julkaisuvuoden perusteella. Käytimmekin lähes jokaisessa haussa näitä lisärajoituksia erittäin kattavasti.

Aineiston tarkastus tapahtui kesän 2012 aikana Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston pääkirjastossa sekä Karjasillan kirjastossa. Näinä kertoina etsimme kaiken rungon sisältämän aineiston, jonka luimme, kuuntelimme ja katselimme. Koimme tämän välttämättömäksi, koska tietokannoissa olleiden tietojen ja asiasanojen varaan emme uskaltaneet luottaa. Halusimme itse tarkistaa aineiston ja varmistua, että se soveltuu satutunneille. Huomasimme tarkistamisen tarpeelliseksi: osa teoksista osoittautui puutteellisesti asiasanoitetuiksi, jolloin niiden teema ei vastannut annettua kuvausta. Lisäksi havaitsimme, että useissa teoksissa esimerkiksi kuvitus ei ollut ryhmälukutilanteisiin soveltuva. Osa kirjoista osoittautui tekstiltään ja kerronnaltaan liian pitkäksi, jotta niitä olisi satutunnin puitteissa voinut lukea.

Ajankäyttö: satutuntirungon työstäminen oli aikaa vievää. Arvioimme sen olevan opinnäytetyömme runsastöisin ja aikaa vievin osio. Pelkästään näiden kaikkien kirjojen

tarkistamiseen meiltä kului yhteensä 13 kirjastossa käyntikertaa; aikaa tähän puolestaan kului noin 25 henkilötyötuntia.

8 SATUTUNTIEN TOTEUTUS KÄYTÄNNÖSSÄ KAIJONHARJUN KIRJASTOSSA

Testasimme satutuntirunkoa (liite 1) pitämällä kolme satutuntikertaa tilaajakirjastossamme Kaijonharjussa. Ajankohtana oli marras-joulukuu 2012. Kaikki kolme satutuntikertaa olivat luonteeltaan ja sisällöltään erilaisia. Keräsimme pitämistämme satutunneista, samoin kuin satutuntirungosta, palautetta tilaajakirjastoltamme. Kirjasimme ylös myös mukana olleiden lasten mielipiteitä ja ajatuksia satutunneista. Lisäksi harjoitimme itsearviointia eli kartoitimme omia ajatuksiamme ja kokemuksiamme toteutetuista satutunneista.

8.1 Satutunti 1: Aasia

Ensimmäisen satutuntimme pidimme Kaijonharjun kirjastossa 13. marraskuuta 2012. Satutunnin aiheena oli *Aasia*. Varasimme satutunnille aineiston satutuntirunkomme Aasia-teemasta jo hyvissä ajoin ennen itse satutuntia. Lisäksi suunnittelimme esimerkiksi teosten lukemisjärjestystä ja äänitteen kappaleiden kuuntelemisajankohtia. Luimme myös hankkimiamme kirjoja harjoituksen vuoksi ääneen.

Satutunti alkoi kello kymmenen ja kesti noin 35 minuuttia. Lapsia satutunnille osallistui kuusi, ja iältään he olivat 4–8-vuotiaita. Aikuisia oli mukana neljä. Satutunnin kuulijat koostuivat yhdestä pienestä päiväkotiryhmästä sekä kotihoidossa olevista lapsista.

Mielestämme satutunti sujui hyvin, vaikka meitä aluksi jännitti. Pyrimme huomioimaan mukana olleet lapset luontevasti heti alussa esimerkiksi esittelemällä itsemme ja kyselemällä lapsilta heidän tietämystään Aasiasta. Aiheesta lapsilla tuli ensimmäisenä mieleen kaupunkimme kiinalaiset ravintolat. Hyväksi tutustumisleikiksi osoittautui lasten nimien kyseleminen lankakerän avulla. Lankakerä liittyi *Luumunkukka ja lohikäärme* -kirjassa olevaan vanhaan kiinalaiseen uskomukseen, jonka mukaan punainen lanka yhdistää kaikkia niitä ihmisiä, joiden on elämässä määrä kohdata. Juttelimme lapsille satutunnin kuluessa sekä vastailimme heitä askarruttaviin kysymyksiin. Lisäksi huomioimme lapset satutunnin päätteeksi jakamalla heille tarroja satutuntipasseihin.

Kaikki teeman sisältämä aineisto oli käyttökelpoista. Valitsimme teosten lukemisjärjestyksen satutunnille niiden pituuden vaihtelun ja erilaisuuden perusteella. Koimme myös hyväksi vaihtelun ja rytmityksen, jonka musiikki ja runot toivat satutunnin rakenteeseen.

Mukaan valitut kuvakirjat, runot ja musiikki olivat lasten mieleen. Kokoelmateoksesta *Satumatka maailman ympäri* luimme satutunnin loppupuolella yhden lyhyen sadun. Kyseinen teos sisälsi vähän kuvitusta, ja sekin oli kooltaan hyvin pientä. Tämän seurauksena huomasimme lapsissa pientä rauhattomuutta: pelkkään tarinan kuuntelemiseen oli vaikea keskittyä, kun kuvitus ei ollut rinnalla tukemassa kuultua. Lasten mielestä satu oli kuitenkin kiinnostava. Tapahtuma opetti meille sen, miten tärkeitä isot ja selkeät kuvat ovat jopa lyhyessä sadussa. Näin ollen kyseinen kirja ei siis ollut kuvitukseltaan paras mahdollinen valinta satutunnille.

8.2 Satutunti 2: Sairastuminen ja lääkäriissä käynti

Toisen satutunnin pidimme tilaajakirjastossamme 27. marraskuuta 2012. Satutunnin teemana oli *Sairastuminen ja lääkäriissä käynti*. Tähän satutuntiin valmistauduimme yhtä huolella kuin ensimmäiseen: varasimme hyvissä ajoin kaiken aineiston satutuntirungon Sairastuminen ja lääkäriissä käynti -teemasta ja suunnittelimme itse satutunnin kulkua.

Satutunti alkoi kymmeneltä ja kesti puoli tuntia. Lapsia mukana oli 22 ja aikuisia kahdeksan. Lapsista kaksi oli vauvoja; toinen kahdeksan viikon ikäinen ja toinen puolivuotias. Muut lapset olivat iältään noin 4–6-vuotiaita. Kuulijat koostuivat isosta päiväkotiryhmästä sekä kotihoidossa olevista lapsista.

Aloitimme kysymällä osallistujilta, mitä lääkäriissä käynti sekä sairastuminen tuovat heille mieleen. Myös lapset kyselivät meiltä innokkaasti aihetta koskevia kysymyksiä. Oman haasteensa toi se, että kuulijakunta oli niin suuri. Tämän vuoksi ehdimme lukea vain neljä kirjaa, koska aikaa kului lasten kanssa jutteluun sekä heidän kysymyksiinsä. Kokonaisuudessaan satutunti pysyi hyvin kasassa.

Aineisto osoittautui toimivaksi. Pohdimme pitkään *Sanna lääkäriissä* ja *Teemu lääkäriissä* -kirjojen lukemista, koska ne ovat niin tunnettuja. Pelkomme osoittautui kuitenkin turhaksi: näistä kahdesta teoksesta ehdimme satutunnilla lukea *Sanna lääkäriissä* -kirjan, joka oli entuudestaan tuttu vain

yhdelle lapselle. Kirja osoittautui lopulta osallistujien keskuudessa suosituksi: se oli kiinnostava ja monenlaisia ajatuksia herättävä.

Satutunnin aikana pyrimme huomioimaan kaikki lapset tasapuolisesti. Koimme kuitenkin kirjojen sisältämien kuvien näyttämisen koko suurelle kuulijakunnalle haasteelliseksi. Lisäksi juuri ryhmän koko toi omat haasteensa satutunnin kulkuun. Välillä tuntui, ettei satutunti oikein satujen osalta etene, sillä jokaisella lapsella oli paljon kysyttävää ja kommentoitavaa. Pyrimme vastaamaan lasten kysymyksiin pitämällä kuitenkin pääpainon itse saduissa.

8.3 Satutunti 3: sadutus aiheesta Miten joulua vietetään

Pidimme kolmannen ja viimeisen satutuntimme Kaijonharjun kirjastossa 11. joulukuuta 2012. Tämä satutuntikerta oli hieman erilainen, sillä perinteisen kirjojen lukemisen sijaan pidimme sadutustuokion aiheesta *Miten joulua vietetään*. Ideana oli laatia jouluaiheinen tarina yhdessä lasten kanssa. Jokainen lapsi sai piirtää paperille itselleen tärkeitä joulunviettoon liittyviä asioita. Lisäksi lapset kertoivat, mitä kuvissa tapahtuu, minkä aikuinen kirjasi ylös paperin taakse. Tämän jälkeen lasten tekemistä piirustuksista muodostettiin meidän avullamme lastennäköinen joulutarina sen mukaan, mitä piirustuksissa esiintyi.

Pidimme sadutustuokion yhdessä tilaajakirjaston lastenkirjastotyön tekijän Päivi Heinosen kanssa. Näin ollen meitä oli satutunnilla kolme vetäjää. Tämä oli hyvä, sillä kolmen aikuisen voimin pystyimme ohjaamaan ja opastamaan lapsia riittävästi. Satutunnilla oli mukana yhteensä 17 lasta, jotka olivat iältään 3–8-vuotiaita. Aikuisia mukana oli kahdeksan. Satutunti kesti suunnilleen 40 minuuttia.

Vaikka viimeinen pitämämme satutuntikerta olikin sadutuspainotteinen, mahtui mukaan myös muutama kirja. Heinonen luki satutunnin alkuun Maikki Harjanteen kirjan *Mintun joulu*, jonka oli tarkoitus virittää lapset joulutunnelmaan. Tämän jälkeen vuorossa oli itse sadutus. Samalla, kun lapset piirsivät, soi taustalla Arja Korisevan jouluaänite *Saa joulu aikaan sen...* Kun lasten piirustukset olivat valmiit, kävimme ne kahdestaan läpi. Samalla järjestimme ne siten, että niistä muodostui looginen tarina. Tänä aikana Heinonen luki lapsille Lucy Cousinsin kirjan *Hauskaa joulua Maisa*. Tämän jälkeen luimme lasten piirustuksista muodostuneen joulutarinan. Kaksi

lapsista halusi piirustuksensa itselleen. Muista töistä Heinonen aikoi muodostaa lastenosastolle näyttille tarinavihkon.

Sadutustuokio oli positiivinen ja mielenkiintoinen kokemus. Alkuun meitä hieman jännitti, koska emme olleet aiemmin pitäneet sadutustuokiota. Kävimme etukäteen läpi sadutuksessa muistettavia ja mahdollisesti eteen tulevia asioita. Pidimme kuitenkin koko ajan mielessä sen, että sadutusta ei voi suunnitella kovin tarkasti. Tärkeintä sadutuksessa on toimia lasten ehdoilla ja improvisoida sen mukaan.

Lapset olivat hyvin mukana sadutuksessa. Kaikki osallistuivat piirtämiseen ja tarinan luontiin. Piirustusten ja lasten kertomusten pohjalta saimme luotua monipuolisen ja ilmeikkään, lasten näköisen tarinan. Tämä tarina kertoi muun muassa joulupukista, tontuista, kuusen koristelusta, lahjatoiveista, lumesta ja pakkasesta sekä eläinten joulusta. Esiin nousivat myös töissä käyminen jouluna, uusivuosi, kirjaston joulu sekä ninjat ja ninjakoulu. Suurin osa lapsista oli 3- ja 4-vuotiaita, joka näkyi heidän piirustus- ja tarinanluontitaidoissaan. Yksi oli 8-vuotias lapsi, jonka luovat taidot olivat jo huomattavasti kehittyneemmät. Oma näkemyksemme onkin, että sadutus toimii parhaiten 5-vuotiaita vanhemmilla lapsilla. Tosin se onnistui hyvin myös pienempien kanssa.

8.4 Saamamme palaute ja päätelmät

Tilajamme oli tyytyväinen suunnittelemaamme satutuntirunkoon. Erityisesti teemat saivat kiitosta monipuolisuudestaan. Satutuntirungon oheistoiminta ja sadutustuokio olivat myös tilaajakirjastomme mieleen. Pääosin runkomme sisältämät kirjat olivat hyviä ja käyttökelpoisia. Osa runkoomme keräämistä kirjoista oli tilajamme mielestä kuitenkin jo liian vanhoja, joten ne hän tulee korvaamaan uudemmilla teoksilla käyttäessään itse satutuntirunkoa. Tilajamme sanoikin, että runko on hyvä apuväline satutunteja suunniteltaessa. Hän myös aikoi suositella satutuntirunkoamme kollegoilleen erilaisissa kokouksissa.

Tilajamme oli paikalla pitämiemme satutuntien aikana. Hänen mielestään osasimme pitää satutunnit luontevasti. Satutunnit pysyivät koossa ja otimme lapset huomioon. Lukemisemme ja kirjoihin eläytyminen oli myös hyvää. Tämän lisäksi osasimme pitää tarinat ja itse satutunnit oikean mittaisina. Lapset kuuntelivat jokaisella kerralla satuja keskittyneesti ja myös

kommentoivat innokkaasti. Tilaajamme sanoi, että tämä kertoo paljon satutunnin onnistumisesta ja mielekkyydestä.

Ensimmäinen satutuntimme, jonka teemana oli *Aasia*, sujui tilaajamme mielestä kokonaisuudessaan hyvin. Teeman sisältämä satukirja *Satumatka maailman ympäri* olisi kuitenkin kaivannut parempaa kuvitusta myös tilaajamme mielestä. Toisen satutuntimme aiheena oli *Lääkärissä käynti ja sairastuminen*. Kyseisessä teemassa ei ollut tilaajamme mielestä mitään huomauttamisen arvoista. Kolmas satutuntimme oli sadutustuokio aiheesta *Miten joulua vietetään*. Tilaajamme kertoi sadutustuokion olleen hänelle uusi ja erilainen kokemus. Tuokio sujui hänen mielestään mallikkaasti. Alun perin sadutustuokioon piti saapua vanhempi tarharyhmä, mutta tulijat olivat iältään 3–4-vuotiaita. Tilaajamme huomasi saman kuin me: vanhemmille lapsille sadutus olisi toiminut paremmin.

Lapsilta saamamme palaute oli hyvin samankaltaista. Lapset kommentoivat satuja termeillä *hyvä*, *mukava* ja *kiva*. Osa satutunneilla käyttämästämme aineistosta lähti heti lainaan, mikä kertoo aineiston mielekkyydestä ja kiinnostavuudesta. Sadutustuokioon kuulunut piirtäminen oli myös lasten mieleen, eikä osa heistä olisi millään malttanut lopettaa. Myös lasten vanhemmat sekä päiväkodin työntekijät kertoivat pitäneensä satutunneistamme. Heidän mielestään satutunnit olivat onnistuneita ja osasimme pitää ne luontevasti.

Saamamme palaute, niin hyvässä kuin pahassakin, on erittäin arvokasta. Palautetta pyysimme, jotta jatkossa voisimme kehittyä satutuntien pitäjinä. Työstä saamamme palaute myös helpottaa tulevaisuudessa satutuntien suunnittelua.

Edellä esitettyjen havaintojen ja palautteen perusteella voi päätellä, että onnistuimme luomaan satutuntirungosta sellaisen, kuin alun perin suunnittelimme. Huomasimme, että suunnittelun tärkeys on avainasemassa satutuntien pitämisessä. Satutuntirunko myös toimi toivotulla tavalla. Lisäksi se osoittautui hyödylliseksi ja käyttökelpoiseksi. Kuten johdannossa mainitsimme, toivomme, että työstämme on hyötyä sekä tilaajallemme että mahdollisesti myös muille kirjastoille. Tämä toive näyttäisi toteutuneen.

9 POHDINTA

Tulevaisuudessa satutunteja tullaan maassamme järjestämään monipuolisesti. Ne tulevat mitä todennäköisimmin säilyttämään asemansa kirjaston yhtenä tärkeänä palvelumuotona. Tätä ajatusta tukee se, että kirjastojen ohjenuorana käyttämässä UNESCO:n Yleisten kirjastojen julistuksessa (1994) yhtenä yleisen kirjaston avaintehtävänä mainitaan lasten lukutottumusten luominen ja vahvistaminen. Lisäksi kirjastojen kansainvälisen kattojärjestön, IFLA:n, lasten- ja nuorten kirjastotyön oppaassa (2003) mainitaan, että lasten ja nuorten kirjastotyön muotoihin tulee ehdottomasti sisällyttää muun muassa lukemisharrastuksen tukeminen. Näihin kirjaston tarjoamat satutunnit ovat hyvä apuväline. Todennäköisesti yleiset kirjastot tulevat seuraamaan myös tulevaisuudessa näitä ylempien tahojen ohjeistuksia ja kehoituksia.

Mediakasvatus, digisatutunnit ja eri taiteen muodot tulevat tulevaisuudessa korostumaan satutuntien pidossa. Jatkuvasti globalisoituva maailma vaikuttaa myös satutuntien tulevaisuuteen. Eniten tämä näkyy kansainvälistyvissä ja useammilla eri kielillä järjestettävissä satutunneissa. Yleisten kirjastojen nykyinen huono taloudellinen tilanne voi kuitenkin jarruttaa satutuntien kehitystä. Saatavilla olevien resurssien puitteissa on osalla kirjastoista vaikea ylläpitää edes nykyisiä satutunteja. Opinnäytetyömme teoriaosuudessa olemme tuoneet kattavasti esille satujen ja satutuntien positiivisia vaikutuksia. Satutuntien merkitystä osana lastenkirjastotyötä ja sitä kautta lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ei siis voi korostaa liikaa. Tämän elintärkeän työn satutuntien parissa tulisi säilyä myös tulevaisuudessa. Kehittelemämme satutuntirunko on omalta osaltaan tukemassa tämän työn jatkumista.

Opinnäytetyömme tekeminen alkoi alkukesällä 2012. Suunnitelmana oli, että työ valmistuu viimeistään toukokuuhun 2013 mennessä. Opinnäytetyömme aikataulu kuitenkin viivästyi tavoitteestaan. Tähän syynä oli muuttuneet elämäntilanteemme, joiden vuoksi työn palautus siirtyi vuoden 2013 syksylle. Kieltämättä koimme, että työ olisi ollut mielekkäämpi tehdä lyhyemmässä ajassa.

Opinnäytetyömme tekeminen alkoi toiminnallisen osan, satutuntirungon (liite 1), suunnittelemisella. Satutuntirunko koostuu kuukausista, joissa jokaisessa on eri teemoja. Näissä teemoissa on niihin liittyviä teoksia. Joissakin teemoissa on mukana pientä oheistoimintaa sekä vaihtoehtoja lukupainotteiselle satutunnille. Tämä satutuntirunko on Kaijoharjun kirjaston,

samoin kuin muidenkin Oulun kaupungin kirjasto-maakuntakirjaston toimipisteiden, vapaassa käytössä, ja se löytyy opinnäytetyömme liitteen lisäksi Kaijonharjun kirjaston henkilökunnalta.

Toiminnallisen osan eli satutuntirungon raportoinnin kanssa koimme ongelmia. Aluksi raportoimme kaikesta mahdollisesta, ja näin jälkeensä katsottuna turhastakin. Tästä seurasi se, että jo pelkästään yhden pitämämme satutunnin raportointi paisui lukuisiin alaotsikoihin ja sivuihin. Lopulta opimme tiivistämään ja jäsentelemään raportointia sekä nostamaan esille satutuntien huomionarvoiset ydinasiat.

Toiminnallisen osan työstämisen jälkeen siirryimme viitekehityksen pariin. Koimme sen kirjoittamisen kohtalaisen helpoksi, koska löysimme lähdeaineistoa kattavasti. Viitekehityksessä käsitelimme niin satuja, satutunteja kuin niiden merkitystä lapsen kehitykselle. Lisäksi kerroimme satutuntien historiasta, niiden pitämisestä ja suunnittelusta. Kappale satutuntien tulevaisuudesta osoittautui puolestaan ongelmalliseksi. Jouduimme lopulta poistamaan kyseisen kappaleen työstämme kokonaan, koska emme löytäneet siihen lähteitä. Jatkossa satutuntien tulevaisuuden kartoitus olisi mielestämme hyvä opinnäytetyön aihe.

Uskomme, että tekemällämme työllä on merkitystä tilaajallemme, sillä se on Oulun kirjastojen henkilökunnan luettavissa ja hyödynnettävissä. Opinnäytetyömme teoriaosuus antaa lukijalleen monipuolisesti tietoa satutunteihin liittyen. Toiminnallinen osuus puolestaan edistää lastenkirjastotyötä auttamalla satutuntien suunnittelussa ja pitämisessä. Satutuntirunkoa voi kukin käyttää haluamallaan tavalla: joko sellaisenaan, muokata sitä tai poimia sieltä omiin tarpeisiinsa parhaiten sopivat palat. Vaikka tekemämme satutuntirunko on laaja ja monipuolinen, on se kuitenkin aktiivisessa käytössä ennen pitkään hyödynnetty. Tämän vuoksi satutuntirungon päivitys ajan tasalle muutamien vuosien kuluttua olisikin hyvä jatko-opinnäytetyön aihe.

Opinnäytetyömme päätavoitteena oli luoda toimiva ja käyttökelpoinen satutuntirunko. Tässä tavoitteessa onnistuttiin. Olemme itse tyytyväisiä työn lopputulokseen, kuten on myös tilaajamme. Lisäksi tavoitteenamme oli valmistaa meitä tulevaa työelämää varten. Mielestämme myös tämä tavoite saavutettiin. Nyt meillä on huomattavasti laajempi käsitys satutunneista ja paremmat valmiudet toimia tulevassa ammatissamme, joka toivon mukaan sisältää satutuntien pitoa.

Suomessa satutuntiperinne elää ja näyttää voivan hyvin nyt ja tulevaisuudessa. Satutunnit saavat kokoajan uusia muotoja. Myös lastenkirjastopalveluita kehitetään jatkuvasti, ainakin isoissa

kirjastoissa. Satutunnit ovat olleet olennainen osa kirjaston toimintaa jo sen alkuaajoista lähtien. Mitä todennäköisimmin ne tulevat säilyttämään paikkansa kirjaston tarjoamien palveluiden joukossa myös tulevaisuudessa lukuisista haasteista huolimatta.

LÄHTEET

Cedercreutz-Bäck, C. 2003. Sadun avara maailma. Kirjastolehti 96 (6), 10–11.

Czarnecki, K. 2009. How Digital Storytelling Builds 21st Century Skills. Library Technology Reports 45 (7) 15–19.

Halttunen, S. 1990. Satutäti on tärkeä ihminen. Lapsen maailma 49 (9), 42–43.

Heinonen, P., kirjastovirkailija, Kaijonharjun kirjasto. Re: Opinnäytetyöstä. Sähköpostiviesti 7.12.2012.

Herkman, J. 2007. Kriittinen mediakasvatus. Tampere: Vastapaino, 11.

Hämeenlinnan kaupunginkirjasto. 2012. Kansainvälinen nallepäivä 27.10. Hakupäivä 22.9.2012 <https://hameenlinna.verkkokirjasto.fi/web/arena/nallepaiva>.

IFLA. 2003. Guidelines for Children's Library Services. Hakupäivä 26.8.2013 <http://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/guidelines-for-childrens-libraries-services-en.pdf>.

Kirjastot.fi. 2012. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Hakupäivä 3.12.2012 <http://tilastot.kirjastot.fi/fi-FI/tilasto.aspx?QueryId=c2caf85b-abf5-d7e8-7c93-47718cab6a91&RefererUrl=%2ffi-fi%2ftilastohaku.aspx%3fQueryId%3dc2caf85b-abf5-d7e8-7c93-47718cab6a91>.

Kirjastot.fi. 2013. Kirjaston viisi peruspalvelua. Hakupäivä 3.1.2013 http://mediakasvatus.kirjastot.fi/kirjaston_viisi_peruspalvelua.

Korhonen, M. 2010. Kirjaston satutunnit – elävä perinne. Teoksessa K. Koju (toim.) Suomalainen satu 2: perinteitä ja moni-ilmeisyyttä. Helsinki: BTJ, 66–72.

Kuivasmäki, R. 2002. Pohjolan satukvartetti kulttuurien yhdistäjänä. Teoksessa E. Ainali (toim.) Kirja kantaa – Tarina tukee. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy, 15–25.

Lapset kertovat ja toimivat ry. 2012. Sadutus. Hakupäivä 19.10.2012
http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutus_paa.htm.

Lehtonen, U. 1978. Lasten kirjallisuus, sen valinnan periaatteet ja apuneuvot. Teoksessa A-M. Hintikka (toim.) Lastenkirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 96–143.

Mediakasvatuskeskus Metka ry. 2013. Mediakasvatusmateriaali kirjaston ammattilaisille.
Hakupäivä 3.1.2013
<mhttp://mediametka.fi/uploads/Mediakasvatusmateriaali%20Mediavinkkaukseen%20ja%20Mediatunneille.pdf>.

Mäkelä, M-L. 2002. Satuseikkailu kirjastossa. Helsinki: BTJ.

Ojanen, S. 1980. Mitä sadut merkitsevät lapselle. Teoksessa S. Ojanen, I. Lappalainen & M. Kurrenieniemi (toim.) Sadun avara maailma. Helsingissä: Otava, 9–43.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2003. Oulun kaupunginkirjaston historiaa. Hakupäivä 1.8.2012 <http://oulu.ouka.fi/kirjasto/historia/index.html>.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012a. Satutunnit. Hakupäivä 19.10.2012
<http://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/satutunnit>.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012b. OUTI-kirjastojen toimipisteet. Hakupäivä 3.12.2012 http://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/kirjastot_ja_aukiolot.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012c. Kaijonharjun kirjasto. Hakupäivä 3.12.2012
<http://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/kaijonharjun-kirjasto>.

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012d. Toimintakertomus 2011. Hakupäivä 3.12.2012
http://www.ouka.fi/c/document_library/get_file?uuid=d6c57c22-d36f-4fe9-b468-c1ce83f43170&groupId=78400.

Oulun kaupunki. 2012. Tilastoja Oulusta. Hakupäivä 16.8.2012 <http://www.ouka.fi/oulu/oulu-tietoa/tilastoja-oulusta>.

Oulun yliopisto. 2012. Yliopisto numeroin. Hakupäivä 16.8.2012
<http://www.oulu.fi/yliopisto/tietoa/numeroin>.

Rantakari, E. & Teinilä, L. 1978. Lastenkirjastojen työmuodot. Teoksessa A-M. Hintikka (toim.) Lastenkirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 48–67.

Riihelä, M. 2002. Lyhyesti sadutuksen ideasta. Hakupäivä 19.10.2012
http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Julkaisut/ARTIKKELIT/Sadutuksesta_lyhyesti_Monika.htm.

Satunmaa-kirjakerho. 2012. Parvela, T. Hakupäivä 5.2.2012
<http://www.satunmaakerho.fi/satunmaa/content/article/11147>.

Seppänen, T., filosofian maisteri, Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012. Luento tammikuu-helmikuu 2012. Tekijän hallussa.

Turun Sanomat. 2000–2012. Teddy viettää synttäreitään kirjastossa. Hakupäivä 22.9.2012
<http://www.ts.fi/viihde/1073924083/Teddy+viittaa+synttareitaan+kirjastossa>.

UNESCO. 1994. Unescon yleisten kirjastojen julistus. Helsinki: Suomen Unesco-toimikunta.

Vaara, M., palvelupäällikkö, Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2012. Keskustelu 24.10.2012. Oulun kaupunginkirjasto.

Yliherva, A. 2002. ”Piikkikantasista hipaksiin” – lapsen kielen kehitys ja sen tukeminen. Teoksessa E. Ainali (toim.) Kirja kantaa – tarina tukee. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy, 47–58.

LIITTEET

Liite 1: Satutuntirunko

Satutuntirunko on jaettu yhdeksään kuukauteen kalenterivuoden mukaan: ensimmäinen puolisko, niin sanottu kevätkausi, sisältää kuukaudet tammikuusta toukokuuhun ja toinen puoli, niin kutsuttu syyskausi, puolestaan kuukaudet syyskuusta joulukuuhun. Kukin näistä kuukausista sisältää neljä tai viisi aihetta, jotka puolestaan sisältävät teeman mukaisia kirjoja. Lähes jokaisessa kuukaudessa on pienille kuulijoille eli 1–4-vuotiaille suunnattu teema, jossa on otettu huomioon lasten ikä ja kehitysaste. Alla on itse satutuntirunko sekä sen sisältämät kirjat lajiteltuna aiheen mukaan kuukausittain. Alla olevassa rungossa on myös kirjattuna joidenkin teemojen kohdalle niiden sisältämä pieni oheistoiminta.

Tammikuu

Tammikuun teemoja ovat **avaruus**, **harrastukset**, **pelot**, **talvi** sekä **maatilaneläimet**, joka on suunnattu pienimmille kuulijoille (1–4-vuotiaille). Edellä mainitut teemat olemme valinneet sen perusteella, että kuukaudessa olisi mahdollisimman monipuolisia aiheita. Tammikuun teemat ovat jakautuneet selkeästi sekä tietopohjaisiin, vuodenaikoihin sidottuihin, kiperiin että kevyempiin aiheisiin.

Avaruus-teema on mukana sen mielenkiintoisuuden ja tietopohjaisuuden vuoksi. Harrastukset otimme mukaan tammikuuhun sen vuoksi, että silloin usein aloitetaan oman, tutun harrastuksen tai vaihtoehtoisesti uuden harrastuksen kevätkausi. Pelot ovat mukana siksi, että lasten on usein vaikea puhua niistä. Sen vuoksi onkin tärkeää, että niitä käytäisiin aikuisen kanssa läpi jollain tavalla. Talvi-teema on luonnollisesti tammikuussa, koska se on talvikuu. Pienille kuulijoille suunnattu maatilaneläimet on puolestaan mukana, koska se yleensä kiinnostaa juuri pikkulapsia.

Avaruus-teemassa oheistoimintana on satutunnin päätteeksi piirustustehtävä aiheesta ”Millainen avaruus on minun mielestäni”. Tässä lapset piirtävät värikynillä paperille oman näkemyksensä avaruudesta, jonka jälkeen satutunnin pitäjä voi pyytää kutakin lasta kertomaan omasta työstään. Talvi-aiheessa puolestaan oheistoimintana on lumihiihtaleen askartelu satutunnin päätteeksi. Tämä tapahtuu käyttäen valkoista ohutta paperia ja askartelusaksia, joiden avulla muotoillaan ja leikataan lumihiihtaleesta halutun mallinen. Hyviä ohjeita tähän löytyy esimerkiksi kirjastoon

tulevista askartelulehdistä. Avaruus ja maatilaneläimet -teemoissa on mukana myös muutamia runokuvakirjoja, joista on rungossa huomautus kyseisten teosten tiedoissa.

Avaruus

<p>Nimeke: <i>Miina ja Manu avaruudessa</i> Tekijät: Koivisto, Jari Julkaisutiedot: Satukustannus, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Tule mukaan, Pikku Tähti</i> Päätekijä: Juvonen, Riikka Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Avaruuskekkerit</i> Päätekijä: Mitton, Tony Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2005 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Tanssiva tähti</i> Päätekijä: Dahan, André Julkaisutiedot: Tammi, 2000</p>
<p>Nimeke: <i>Iso ja Pieni universumissa</i> Päätekijä: Nelimarkka, Riitta Julkaisutiedot: Weilin+Göös, 1982 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Aurinko, kuu ja tähdet</i> Päätekijä: Jepsen, Peter Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2003</p>
<p>Nimeke: <i>Kalle kuussa, eli ihan tavallinen työpäivä</i> Päätekijä: Bartram, Simon Julkaisutiedot: Karisto, 2003</p>	<p>Nimeke: <i>Ystävä avaruudessa</i> Päätekijä: Jeffers, Oliver Julkaisutiedot: Karisto, 2012</p>

Harrastukset

<p>Nimeke: <i>Pupu Tupuna: Pupulassa harrastetaan</i> Päätekijä: Koskimies, Pirkko Julkaisutiedot: Sanomaprint, 1992</p>	<p>Nimeke: <i>Sika ja harrastukset</i> Päätekijä: Vuori, Julia Julkaisutiedot: Otava, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Minttu harrastaa</i> Päätekijä: Harjanne, Maikki Julkaisutiedot: Otava, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Kuusi hiirtä ja siili</i> Päätekijä: Bloom, Becky Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1999</p>

<p>Nimeke: <i>Eleonoora, laulava hanhi</i> Päätekijä: Coran, Pierre Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2001</p>	<p>Nimeke: <i>Isän poika</i> Päätekijä: Lemmetty, Leevi Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2010</p>
---	--

Pelot

<p>Nimeke: <i>Martti murehtija</i> Päätekijä: Browne, Anthony Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Sauli pelkää pimeää</i> Päätekijä: Pétigny, Aline De Julkaisutiedot: Kolibri, 2003</p>
<p>Nimeke: <i>Pyry pelkää kummitusta</i> Päätekijä: Deredel Rogeon, Sandrine Julkaisutiedot: Majakka, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Milla menee puistoon</i> Päätekijä: Pétigny, Aline de Julkaisutiedot: Majakka, 2006</p>
<p>Nimeke: <i>Äitkarhu, pysy lähelläni</i> Päätekijä: Simon, Tom Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2001</p>	<p>Nimeke: <i>Tomia pelottaa!</i> Päätekijä: Baumgart, Klaus Julkaisutiedot: Weilin+Göös, 1999</p>
<p>Nimeke: <i>Tessu ja hirviö</i> Päätekijä: Inkpen, Mick Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2002</p>	

Talvi

Nimeke: <i>Siilin talvipäivä</i> Päätekijä: Butler, M. Christina Julkaisutiedot: Karisto, 2006	Nimeke: <i>Timantti lumessa</i> Päätekijä: Emmett, Jonathan Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2006
Nimeke: <i>Pikku kanin ensimmäinen talvi</i> Päätekijä: Simmons, Jane Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2000	Nimeke: <i>Lunta sataa, Viljami!</i> Päätekijä: Miettinen, Aulikki Julkaisutiedot: Otava, 1996
Nimeke: <i>Tapahtui talviyönä</i> Päätekijä: Freedman, Claire Julkaisutiedot: Karisto, 2009	Nimeke: <i>Pieni pala talvea</i> Päätekijä: Stewart, Paul Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1999

Maatilaneläimet (satuja pienille)

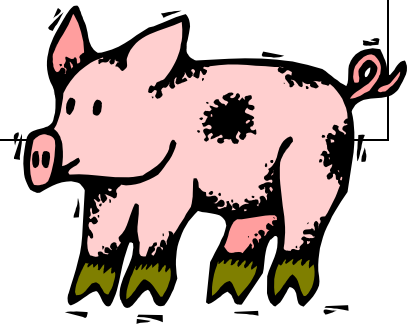
Nimeke: <i>Maatalon ystävykset</i> Päätekijä: Brenner, Katharina Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008 Huom. Runokuvakirja	Nimeke: <i>Touhukas pikku koira</i> Päätekijä: Cresswell, Ray Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008
Nimeke: <i>Pupu</i> Päätekijä: East, Jacqueline Julkaisutiedot: Mäkelä, 2007 Huom. Runokuvakirja	Nimeke: <i>Reipas pikku ankk</i> Päätekijä: Cresswell, Ray Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008
Nimeke: <i>Puppe ja maatalon eläimet</i> Päätekijä: Hill, Eric Julkaisutiedot: Otava, 1987	Nimeke: <i>Matin maatila</i> Päätekijä: Crossley, David Julkaisutiedot: Sley-Kirjat, 2004 Huom. Runokuvakirja

Nimeke: *Alma ammu*

Päätekijä: Smith, Kath

Julkaisutiedot: Mäkelä, 2007

Huom. Runokuvakirja

Helmikuu

Helmikuun aiheet ovat **Australia, dinosaurukset, itsetunto, saamelaiset ja Lappi** sekä **ystävänäpäivä**. Australian valitsimme yhdeksi helmikuun teemaksi siksi, että halusimme korostaa kansainvälisyyskasvatusta. Dinosaurukset puolestaan edustavat tietopohjaista aihetta. Lisäksi olemme havainneet, että kyseinen aihe on erittäin suosittu lasten keskuudessa. Itsetunto taas on teemaltaan vaativampi ja vaikeampi, mutta kuitenkin lapsen kehitykselle elintärkeä.

Saamelaiset ja Lappi -teeman valitsimme, koska saamelaisten kansallispäivä on 6.2. Tässä halusimme tuoda esille alueellisia ja kulttuurillisia piirteitä. Ystävänäpäivä on luonnollisesti helmikuussa mukana, sillä 14.2 on vuosittainen ystävänäpäivä. Dinosaurus-teemassa on mukana muutama runokuvakirja.

Saamelaiset ja lappi -teemassa oheistoimintana on musiikinäytteitä saamenkieliseltä äänitteeltä, jonka tiedot löytyvät kyseisen teeman alta. Äänitteen nimi on *Gehppes mátkki sávan dutnje*, ja sen esittää Nuorra Lávlut- yhtye. Äänite sisältää monentyylistä saamenkielistä musiikkia: perinteistä saamelaista musiikkia, kuten joikuja, populaarimusiikkia sekä hengellistä musiikkia virsien muodossa. Äänitteestä valitsimme satutunnilla kuunneltaviksi kappaleet numero 7 (*Ánne-Máret*) ja 9 (*Goahtoëanan*), koska ne mielestämme sopivat teemaan parhaiten ja edustavat hyvin saamelaista kulttuuria. Toinen valitsemistamme kappaleista on perinteinen saamelainen joiku ja toinen puolestaan kehtolaulu. Lisäksi kappaleet sopivat hyvin satutunnilla kuunneltavaksi kestdnsa vuoksi.

Jokainen satutunnin pitäjä voi soittaa kappaleet haluamassansa satutunnin kohdassa. Mielestämme hyvä vaihtoehto on esimerkiksi soittaa yksi kappale satutunnin alussa tunnelman virittämiseksi, jolloin samalla lapsilta voi kysellä heidän tietämyksiään musiikin alkuperästä ja kielestä, ja loput kappaleet puolestaan satutunnin jälkipuolella.

Australia

<p>Nimeke: <i>Bernard ja Bianca Australiassa</i> Päätekijä: Disney, Walt Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2003</p>	<p>Nimeke: <i>Harri ja dinot lähtevät lomalle</i> Päätekijä: Whybrow, Ian Julkaisutiedot: Mäkelä, 2012</p>
<p>Nimeke: <i>Tarinoita takamailta</i> Päätekijä: Siltakoski, Jari Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Koala</i> Päätekijä: Johnson, Jinny Julkaisutiedot: WSOY, 2001</p>
<p>Nimeke: <i>Konsta Kenguru</i> Päätekijä: De Luca, Daniela Julkaisutiedot: Arkki, 2007</p>	<p>Nimeke: <i>Jomppa vompatti hulluttelee</i> Päätekijä: Churchill, Vicki Julkaisutiedot: Arkki, 2009</p>
<p>Nimeke: <i>Jomppa vompatti piilosilla</i> Päätekijä: Fuge, Charles Julkaisutiedot: Arkki, 2009</p>	<p>Nimeke: <i>Satumatka maailman ympäri</i> Päätekijä: Amery, Heather Julkaisutiedot: Kolibri, 2002 Satu: Kuinka koala syntyi (Australialainen tarina)</p>

Dinosaurukset

<p>Nimeke: <i>Pikkusaurus</i> Päätekijä: Webster, Sheryl Julkaisutiedot: Mäkelä, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Pikku Dino</i> Päätekijä: Pfister, Marcus Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1994</p>
<p>Nimeke: <i>Kaikki mukaan dinosaurokkiin!</i> Päätekijä: Mitton, Tony Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2003 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Dino yökylässä</i> Päätekijä: Clarke, Jane Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2006</p>

<p>Nimeke: <i>Moikataan dinoja!</i> Päätekijä: Whybrow, Ian Julkaisutiedot: Mäkelä, 2009 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Harri ja dinot menevät kouluun</i> Päätekijä: Whybrow, Ian Julkaisutiedot: Mäkelä, 2007</p>
<p>Nimeke: <i>Hirmu kiva liskokirja: purevia yllätyksiä: hampaita, kitoja, hurjia dinoja</i> Päätekijä: Matthews, Derek Julkaisutiedot: Kolibri, 2001 Huom. Runokuvakirja</p>	

Itsetunto

<p>Nimeke: <i>Jellona toinen</i> Päätekijä: Vasko, Anne Julkaisutiedot: WSOY, 2012</p>	<p>Nimeke: <i>Onko vika olla sika</i> Päätekijä: Reider, Katja Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1997</p>
<p>Nimeke: <i>Sammakko on sammakko</i> Päätekijä: Velthuijs, Max Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1997</p>	<p>Nimeke: <i>Matleena löytää onnen</i> Päätekijä: Wallace, Karen Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1999</p>
<p>Nimeke: <i>Lassi, laulava lammas</i> Päätekijä: Wallace, Karen Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Olisinpa kuin sinä!</i> Päätekijä: Gemmel, Stefan Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2005</p>

Saamelaiset ja lappi

<p>Nimeke: <i>Lentonoidan poika</i> Päätekijä: Aikio, Annukka Julkaisutiedot: WSOY, 1978</p>	<p>Nimeke: <i>Kautokeinin lapset</i> Päätekijä: Hagbrink, Bodil Julkaisutiedot: Kirjayhtymä, 1978</p>
<p>Nimeke: <i>Petra ja revontulet</i> Päätekijä: Halttunen, Eevamaria Julkaisutiedot: Dramaforum, 2008</p>	<p>Nimeke: <i>Kautokeinin Marit-Inga : porotokan matkassa tuntureilla</i> Päätekijä: Hagbrink, Bodil Julkaisutiedot: Weilin+Göös, 1985</p>
<p>Nimeke: <i>Pieni lampi</i> Päätekijä: Hiilivirta, Erkki Julkaisutiedot: Kaija ja Erkki Hiilivirta, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Lippo ja Tapio</i> Päätekijä: Suomalainen kansansatu Julkaisutiedot: Kansankulttuuri, 1979</p>
<p>Nimeke: <i>Seikkailu Lapponiassa</i> Päätekijä: Vainio, Olli Julkaisutiedot: WSOY, 1996</p>	<p>Nimeke: <i>Gehppes mátkki sávan dutnje</i> (äänite) Päätekijä: Nuorra Lávlut Julkaisutiedot: DAT, 2010 Äänitteestä kappaleet numero 7 (Ánne-Máret) ja 9 (Goahtoenan)</p>

Ystävänäpäivä

<p>Nimeke: <i>Franklin viettää ystävänäpäivää</i> Päätekijä: Bourgeois, Paulette Julkaisutiedot: Satusiivet, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Ollaan taas ystäviä</i> Päätekijä: Stewart, Paul Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2003</p>
<p>Nimeke: <i>Puuvanhus ja pikkukoivu</i> Päätekijä: Kuisma, Titta Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2010</p>	<p>Nimeke: <i>Yötä päivää ystävykset</i> Päätekijä: Bingham, Janet Julkaisutiedot: Mäkelä, 2010</p>

Nimeke: Sydänystävät Päätekijä: Firmin, Josie Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1997	Nimeke: Ystävä auttaa aina! Päätekijä: Wilhelm, Hans Julkaisutiedot: Satusiivet, 2006
Nimeke: Nalle Puh ja ystävänpäivä Päätekijä: Talkington, Bruce Julkaisutiedot: Helsinki Media, 1997	Nimeke: Kaipaam sinua, ystäväni Päätekijä: Grindley, Sally Julkaisutiedot: WSOY, 2000

Maaliskuu

Maaliskuun aiheita ovat **peikot**, **uuden perheenjäsenen syntymä**, **mustasukkaisuus ja kateus**, **kevät** sekä **viidakoneläimet**, joka on suunnattu pienimmille kuuliijoille (1–4-vuotiaille). Ensimmäinen edellä mainituista teemoista on lasten kestopuosikki ja luonteeltaan kevyehkö. Uuden perheenjäsenen syntymä sekä kateus ja mustasukkaisuus -teemat käsittelevät tärkeitä, ja joillekin lapsille myös vaikeita, aiheita. Maaliskuu on alkukevään kuukausi, joten on luontevaa, että kevät-teema on siinä mukana. Pienille kuuntelijoille tarkoitettu viidakoneläimet-teema kuvastaa keveää linjaa.

Peikot-teemassa on mukana yksi lasten runokirja. Viidakoneläimet-teemassa oheistoimintana on Viidakkobuugi-kuvakirja, joka yhdistää runon, laulun ja tanssin iloiseen arvausleikkiin. Kirjan mukana on musiikki-cd, jossa tarina on kerrottu riemukkaan laulun muodossa.

Peikot

Nimeke: <i>Peikkolaakso</i> Päätekijä: Lidberg, Rolf Julkaisutiedot: Kolibri, 2002	Nimeke: <i>Peikkojen vuosi</i> Päätekijä: Lidberg, Rolf Julkaisutiedot: Kolibri, 1998
Nimeke: <i>Kolme rohkeaa pukkia</i> Päätekijä: Asbjörnson, Peter Christen Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1994	Nimeke: <i>Yrmy ja ärmätti</i> Päätekijä: Corderoy, Tracey Julkaisutiedot: Mäkelä, 2010
Nimeke: <i>Peikot</i> Päätekijä: Anteroinen, Sami J. Julkaisutiedot: Perhemediat, 2008	Nimeke: <i>Maahisen viimeinen matka</i> Päätekijä: Surojegin, Pirkko-Liisa Julkaisutiedot: Otava, 1995
Nimeke: <i>Pörri-peikko ja Lapin kevät</i> Päätekijä: Borg, Inga Julkaisutiedot: Tammi, 1982	Nimeke: <i>Peikkovaara</i> Päätekijä: Niska, Heikki Julkaisutiedot: Tammi, 2011 Huom. Lasten runokirja

Uuden perheenjäsenen syntymä

<p>Nimeke: <i>Atte ja Anna: kaste kantaa</i> Päätekijä: Issakainen, Tytti Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2003</p>	<p>Nimeke: <i>Hermannin hiiri haluaa pikkuveljen</i> Päätekijä: Campanella, Marco Julkaisutiedot: WSOY, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Vallaton vauva tulee kotiin</i> Päätekijä: Svensson, Thomas Julkaisutiedot: Lasten Parhaat Kirjat, 2001</p>	<p>Nimeke: <i>Kaunis pikkuveli</i> Päätekijä: Shields, Gillian Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2006</p>
<p>Nimeke: <i>Sanna ja pikkuveli</i> Päätekijä: Wolde, Gunilla Julkaisutiedot: Tammi, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Vauveli kasvaa äidin vatsassa</i> Päätekijä: Moost, Nele Julkaisutiedot: Sley-Kirjat, 2001</p>

Mustasukkaisuus ja kateus

<p>Nimeke: <i>Tyttö, joka tahtoi takaisin äidin vatsaan</i> Päätekijä: Robberecht, Thierry Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Äiti rakastaa aina</i> Päätekijä: Lobel, Gill Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2006</p>
<p>Nimeke: <i>Hyvän aika, Pekka!</i> Päätekijä: Lindgren, Barbro Julkaisutiedot: Tammi, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Hiiri, myyrä ja tähdenlento</i> Päätekijä: Benjamin, A. H. Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2002</p>
<p>Nimeke: <i>Prinsessa olen minä!</i> Päätekijä: Moost, Nele Julkaisutiedot: Kolibri, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Täällä määrää ankanpoika!</i> Päätekijä: Hest, Amy Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1997</p>
<p>Nimeke: <i>Siiri ja sotkuinen Kerttu</i> Päätekijä: Nopola, Tiina Julkaisutiedot: Tammi, 2004</p>	

Kevät

<p>Nimeke: <i>Kaniini etsii kevättä</i> Päätekijä: Hussey, Lorna Julkaisutiedot: Kirjalito, 2008</p>	<p>Nimeke: <i>Siilin kevätretki</i> Päätekijä: Butler, M. Christina Julkaisutiedot: Karisto, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Kevään ihme käpymetsässä</i> Päätekijä: Iwamura, Kazuo Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1985</p>	<p>Nimeke: <i>Melukylän kevät</i> Päätekijä: Lindgren, Astrid Julkaisutiedot: WSOY, 1973</p>
<p>Nimeke: <i>Oletko sinä kevät?</i> Päätekijä: Pitcher, Caroline Julkaisutiedot: Kirjalito, 2000</p>	<p>Nimeke: <i>Janne ja kevät</i> Päätekijä: Lukesova, Milena Julkaisutiedot: Kansankulttuuri, 1984</p>

Viidakoneläimet (satuja pienille)

<p>Nimeke: <i>Vilma viidakossa</i> Päätekijä: Crossley, David Julkaisutiedot: Sley-Kirjat, 2004</p>	<p>Nimeke: <i>Krokotiili hikoaa ja muita eläinrunoja</i> Päätekijä: Itkonen, Jukka Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Viidakossa: miniluukkukirja</i> Päätekijä: Tuntematon Julkaisutiedot: Satukustannus, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Hei! Me asumme viidakossa</i> Päätekijä: Petrlik, Andrea Julkaisutiedot: Kirjalito, 2007</p>
<p>Nimeke: <i>Viidakon vilinää</i> Päätekijä: Curry, Peter Julkaisutiedot: Mäkelä, 2012</p>	<p>Nimeke: <i>Viidakkobuugi</i> Päätekijä: Harter, Debbie Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2008 Huom. Runokuvakirja, jossa mukana äänite.</p>

Huhtikuu

Huhtikuun teemoina toimivat **ammatit**, **erilaisuus**, **pääsiäinen** sekä **eskimot**, **intiaanit ja muut alkuperäiskansat**. Pienten kuulijoiden aiheena on **syntymäpäivä**. Ammatit-teema edustaa tietopohjaista, lapsille aina kiinnostavaa aihetta. Erilaisuus taas lukeutuu lapsia ihmetyttäviin, mutta tärkeisiin aiheisiin, joista on hyvä keskustella lasten kehitysvaiheen aikana. Pääsiäistä vietetään perinteisesti huhtikuussa, joten siksi se on tässä kuussa mukana. Eskimot, intiaanit ja muut alkuperäiskansat -teemassa halusimme jälleen korostaa nykypäivänä pinnalla olevaa kulttuurikasvatusta. Pienille suunnattu syntymäpäivä-teema edustaa kevyttä ja hauskaa aihetta: lapselle syntymäpäivä on tärkeä tapahtuma, jota usein odotetaan koko vuoden ajan. Ammatit-teemassa on mukana yksi lasten runokirja.

Ammatit

Nimeke: <i>Hei, hommiin!: Nukuttekos pommiin?</i> Päätekijä: Puhakka, Ismo Julkaisutiedot: Karisto, 2011 Huom. Lasten runokirja	Nimeke: <i>Viisi pientä palosotilasta</i> Päätekijä: Brown, Margaret Wise Julkaisutiedot: Tammi, 1990
Nimeke: <i>Nallekarhu työssä</i> Päätekijä: Fletcher, Anthony Julkaisutiedot: Kirjalito, 1994	Nimeke: <i>Kelpo työtä</i> Päätekijä: Cunliffe, John Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2004
Nimeke: <i>Minusta tulee isona...</i> Päätekijä: Maynard, Christopher Julkaisutiedot: WSOY, 1997	Nimeke: <i>Hmm...</i> Päätekijä: Mcnaughton, Colin Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1998

Erilaisuus

Nimeke: <i>Kille kirahvin tarina</i> Päätekijä: Palmi, Jyrki Julkaisutiedot: Aikamedia, 2006	Nimeke: <i>Ei haittaa, jos on erilainen</i> Päätekijä: Parr, Todd Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2005
Nimeke: <i>Pumpuli-pulle</i> Päätekijä: Willis, Jeanne Julkaisutiedot: Mäkelä, 2007	Nimeke: <i>Täydellinen tyttö</i> Päätekijä: Caliceti, Giuseppe Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006
Nimeke: <i>Hektorin maailman kuumin poika</i> Päätekijä: Fienberg, Anna Julkaisutiedot: Lasten parhaat kirjat, 1994	Nimeke: <i>Emma ja erilainen perhe</i> Päätekijä: Harainen, Pirkko Julkaisutiedot: WSOY, 2008
Nimeke: <i>Hupakko lepakko</i> Päätekijä: Willis, Jeanne Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006	Nimeke: <i>Valkoinen korppi ja musta lammas</i> Päätekijä: Sopko, Eugen Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1991

Pääsiäinen

Nimeke: <i>Pupu pikkuisen ystävä</i> Päätekijä: Wagener, Gerda Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1990	Nimeke: <i>Iloista pääsiäistä, Pasi!</i> Päätekijä: Weninger, Brigitte Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2001
Nimeke: <i>Ukko kukon pääsiäinen</i> Päätekijä: Bonsdorff, Meiju Julkaisutiedot: Kirjapaja, 1989	Nimeke: <i>Hoppeli ja pääsiäispupu</i> Päätekijä: Siegenthaler, Kathrin Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1993
Nimeke: <i>Puppe ja pääsiäispupu</i> Päätekijä: Hill, Eric Julkaisutiedot: Otava, 1999	Nimeke: <i>Iloista pääsiäistä, Maisa!</i> Päätekijä: Cousins, Lucy Julkaisutiedot: WSOY, 2007

<p>Nimeke: <i>Ystävät yllättävät</i> Päätekijä: Grothusen, Katrin Julkaisutiedot: Satusiivet, 2003</p>	<p>Nimeke: <i>Virpomaloruja</i> Päätekijä: Takala, Kyllikki Julkaisutiedot: Kaleva.N, 1985</p>
---	---

Eskimot, intiaanit ja muut alkuperäiskansat

<p>Nimeke: <i>Atuk ja susi: tarina eskimopojasta</i> Päätekijä: Damjan, Mischa Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1990</p>	<p>Nimeke: <i>Pieni Kotka: kertomus oikeasta rohkeudesta</i> Päätekijä: Jüngling, Christine Julkaisutiedot: Satusiivet, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Pikkuveli Tuulispää</i> Päätekijä: Krenzer, Rolf Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1998</p>	<p>Nimeke: <i>Intiaanipoika Pieni Kuu</i> Päätekijä: Wolf, Winfried Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1992</p>
<p>Nimeke: <i>Tähtineito: Ojibwa-intiaanitarun mukaan</i> Päätekijä: Esbensen, Barbara Julkaisutiedot: Gumm&Carlsen, 1990</p>	<p>Nimeke: <i>Poika ja valjakkokoira: kertomus Grönlannista</i> Päätekijä: Svend Otto S. Julkaisutiedot: WSOY, 1979</p>

Syntymäpäivä (satuja pienille)

Nimeke: <i>Hello Kitty & Mimmy</i> Päätekijät: Ahola, Annukka Julkaisutiedot: Kirjalito, 2010	Nimeke: <i>Lahja Nasulle</i> Päätekijä: Disney, Walt Julkaisutiedot: Kirjalito, 2004
Nimeke: <i>Puppe ja yllätyslahja</i> Päätekijä: Hill, Eric Julkaisutiedot: Otava, 2010	Nimeke: <i>Onnin kakku</i> Päätekijä: Guile, Gill Julkaisutiedot: Mäkelä, 2009
Nimeke: <i>Jaanilla on syntymäpäivä</i> Päätekijä: Lutz, Ute Julkaisutiedot: Kirjalito, 2002	Nimeke: <i>Seppo: syntymäpäivä</i> Päätekijä: Paterson, Brian Julkaisutiedot: Schildt, 2004

Toukokuu

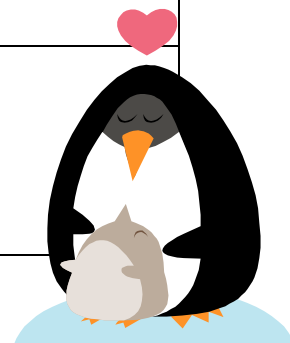
Toukokuun aiheita ovat **äitienpäivä**, **auttaminen**, **Afrikka**, **kesä** sekä **prinsessat**, joka on suunnattu pienemmille kuulijoille. Äitienpäivää vietetään maassamme aina toukokuun toisena sunnuntaina, joten siksi se luonnollisesti on mukana toukokuun teemoissa. Auttaminen-teemassa taas korostuu sen tärkeys ja opettavaisuus. Afrikka lukeutuu jälleen kansainvälisyyskasvatuksen teemoihin. Koska varsinaisten kesäkuukausien aikana satutunteja ei yleensä kirjastoissa pidetä, on kesä-teema luontevinta ottaa mukaan toukokuuhun, kesän kynnykselle. Pienille suunnattu prinsessat pääsi mukaan, koska se on niin suuressa suosiossa pienten tyttöjen keskuudessa. Afrikka ja kesä -teemoissa on molemmissa yksi lasten runokirja. Lisäksi prinsessa-teemassa on yksi runokuvakirja.

Afrikka-teemassa on äänite *The rough guide to African music for children* satutunnilla kuunneltavaksi. Äänite on kokoomalevy usean artistin lauluista. Levyttä valitsimme satutunnilla soitettaviksi kappaleet numero 1 (Vusi Mahlasela: *Woza*), 3 (Busi Mhlongo: *We Baba Omncane (If You Don't Listen To Your Parents)*) ja 10 (Samba Mapangala & Orchestra Virunga: *Zanzibar*). Kyseinen äänite sisälsi iloista ja rytmikästä afrikkalaista lasten musiikkia. Kyseiset kappaleet olemme valinneet niiden pituuden ja luonteiden vuoksi. Lisäksi pyrimme valitsemaan erityyppisiä kappaleita. Mielestämme hyvä vaihtoehto on esimerkiksi soittaa yksi kappale satutunnin alussa tunnelman virittämiseksi, jolloin samalla lapsilta voi kysellä heidän tietämyksiään musiikin alkuperästä ja kielestä, ja loput kappaleet puolestaan satutunnin jälkipuolella. Jokainen satutunnin pitäjä voi myös itse valita sopivan ajankohdan kappaleiden soittamiseen.

Äitienpäivä

Nimeke: <i>Paras lahja</i> Tekijä: Heimonen, Satu Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2010	Nimeke: <i>Hetkiä äidin kanssa</i> Päätekijä: Macnaughton, Tina Julkaisutiedot: Kirjalito, 2011
Nimeke: <i>Rakas emoni!</i> Tekijä: Kuivalainen, Suvi Julkaisutiedot: Kirjalito, 2011	Nimeke: <i>Nanook ja äiti</i> Päätekijä: Genechten, Guido Van Julkaisutiedot: Tammi, 2003

<p>Nimeke: <i>Minun äitini</i> Päätekijä: Browne, Anthony Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Sinä olet suloisin</i> Päätekijä: Lewis, Gill Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2006</p>
<p>Nimeke: <i>Äiti, rakastatko minua?</i> Päätekijä: Willis, Jeanne Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008</p>	

Auttaminen

<p>Nimeke: <i>Veeti tahtoo auttaa</i> Päätekijä: Mossmann, Barbara Julkaisutiedot: Sley-kirjat, 2004</p>	<p>Nimeke: <i>Uteliias pikku possu</i> Päätekijä: Grant, Nicola Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2004</p>
<p>Nimeke: <i>Elmeri ja perhonen</i> Päätekijä: Mckee, David Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Miekkonen auttaa ystävää</i> Päätekijä: Velthuijs, Max Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1986</p>
<p>Nimeke: <i>Noksu kulkee ja keksii</i> Päätekijä: Kunnas, Mikko Julkaisutiedot: WSOY, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Sippo ja satakieli</i> Päätekijä: Vainio, Pirkko Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006</p>

Afrikka

<p>Nimeke: <i>Pikku Nunuun löytöretki</i> Päätekijä: Heikkilä, Petra Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2010</p>	<p>Nimeke: <i>Juhla Kilimassa</i> Päätekijä: Lehtonen-Inkinen, Pirjo Julkaisutiedot: Suomen lähetysseura, 2012</p>
<p>Nimeke: <i>Amani-aasi ja sisäinen kauneus : afrikkalaisia satuja</i> Päätekijä: Wilson, Kirwa Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Kjambaki: afrikkalaisia satuja</i> Päätekijä: Geelhaar, Anne Julkaisutiedot: Kansankulttuuri, 1981</p>
<p>Nimeke: <i>Nelli norsu</i> Päätekijä: De Luca, Daniela Julkaisutiedot: Arkki, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Krokotiili hikoaa ja muita eläinrunoja</i> Päätekijä: Itkonen, Jukka Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2010 Huom. Lasten runokirja</p>
<p>Nimeke: <i>The rough guide to African music for children</i> (äänite) Päätekijä: tuntematon Julkaisutiedot: World Music Network, 2005 Äänitteestä kappaleet numero 1 (Vusi Mahlasela: Woza), 3 (Busi Mhlongo: We Baba Omncane (If You Don't Listen To Your Parents) ja 10 (Samba Mapangala & Orchestra Virunga: Zanzibar).</p>	

Kesä

<p>Nimeke: <i>Pupu Tupuna lomalla</i> Päätekijä: Koskimies, Pirkko Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2012</p>	<p>Nimeke: <i>Pörri-peikko ja lapin kesä</i> Päätekijä: Borg, Inga Julkaisutiedot: Tammi, 1982</p>
<p>Nimeke: <i>Matti ja kaikkien aikojen kesä</i> Päätekijä: Taina, Hannu Julkaisutiedot: Otava, 1994</p>	<p>Nimeke: <i>Retkelle aurinkoon</i> Päätekijä: Gunnervall, Maarit Julkaisutiedot: Tammi, 2012</p>

<p>Nimeke: <i>Papupiilokas: ötökkäriimejä</i> Päätekijä: Nuotio, Eppu Julkaisutiedot: Otava, 2012 Huom. Lasten runokirja</p>	<p>Nimeke: <i>Myyrän kesäleikit</i> Päätekijä: Miler, Zdenek Julkaisutiedot: Tammi, 2009</p>
<p>Nimeke: <i>Maisan hellepäivä</i> Päätekijä: Cousins, Lucy Julkaisutiedot: WSOY, 2004</p>	<p>Nimeke: <i>Hiekkarannalla</i> Päätekijä: Jackson, Kathryn Julkaisutiedot: Tammi, 2004</p>

Prinsessat (satuja pienille)

<p>Nimeke: <i>Prinsessa Ruusunen</i> Päätekijä: Comfort, Louise Julkaisutiedot: Kolibri, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Ruusulinnan prinsessa</i> Päätekijä: Brenner, Katharina Julkaisutiedot: Kirjalito, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Prinsessarunoja</i> Päätekijä: Toppari, Kirsti Julkaisutiedot: Helsinki Media, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Roosa Leikkii Prinsessaa</i> Päätekijä: Beaumont, Émilie Julkaisutiedot: Aurinko, 2012 Huom. Runokuvakirja</p>
<p>Nimeke: <i>Jos olisin prinsessa...</i> Päätekijä: Brenner, Katharina Julkaisutiedot: Kirjalito, 2009</p>	<p>Nimeke: <i>Prinsessa Peppiina</i> Päätekijä: Stack, Finola Julkaisutiedot: Mäkelä, 2011</p>

Syyskuu

Syyskuun teemoja ovat **kulkuvälineet ja liikkuminen**, **merirosvot**, **siilit**, **syksy** sekä **sää**, joka on suunnattu pienemmille kuulijoille. Syyskuun teemoissa korostuvat kepeys, vuodenajat ja niille ominaiset piirteet sekä opettavaisuus. Koska toukokuun prinsessa-teema on niin tyttömäinen, olemme kompensoineet sen ottamalla syyskuuhun mukaan merirosvo-teeman, joka yleensä viehättää enemmän poikia, joskin teeman kirjojen valinnassa pystyimme jonkin verran ottamaan huomioon myös tyttökuuntelijat.

Siilit ja sää -teemoissa on muutama runokuvakirja. Siilit-teemassa oheistoimintana on satutunnin päätteeksi väritystehtävä aiheeseen liittyen. Tarkoituksena on, että satutunnin pitäjä monistaa ennen satutuntia aiheeseen sopivia värityskuvia, joita lapset voivat värittää. Hyviä siili-aiheisia värityskuvia löytyy esimerkiksi Internetistä. Tähän Google, kuten muutkin hakukoneet, ovat soveliaita: näiden kuvahaun hakukentän hakulausekkeeksi ovat sopivia muun muassa ”värityskuva JA siilit” sekä englanninkielinen termi ”colouring AND pictures AND hedgehog”. (tästä [linkistä](#) löytyy esimerkkejä siili-värityskuvista).

Kulkuvälineet ja liikkuminen

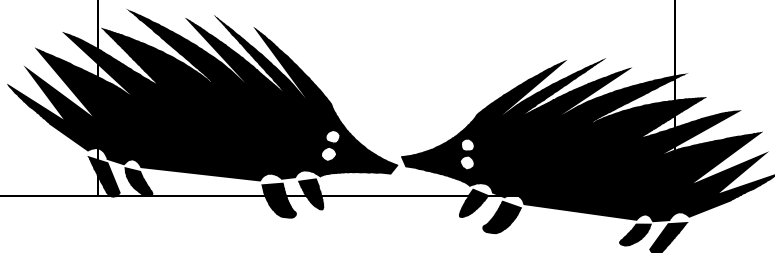
Nimeke: Laura pyöräilee Päätekijä: Schneider, Liane Julkaisutiedot: Kolibri, 2007	Nimeke: Helmi ajaa pyörällä Päätekijä: Eriksson, Eva Julkaisutiedot: Tammi, 2004
Nimeke: Miten lapset matkustavat Päätekijä: Altus, Joker Julkaisutiedot: Kansankulttuuri, 1984	Nimeke: Masa Mainio kertoo laivoista Päätekijä: Johansson, George Julkaisutiedot: Kolibri, 2002
Nimeke: Veera-Veturi Päätekijä: Brennar, Katherina Julkaisutiedot: Kirjalito, 2008	

Merirosvot

<p>Nimeke: <i>Vaarini on merirosvo</i> Päätekijä: Lööf, Jan Julkaisutiedot: Tammi, 1974</p>	<p>Nimeke: <i>Merirosvolaiva</i> Päätekijä: Brenner, Katharina Julkaisutiedot: Kirjalito, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Minä, hurja merirosvo!</i> Päätekijä: Long, Melinda Julkaisutiedot: Kolibri, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Mahtava merirosvoseikkailu</i> Päätekijä: Duddle, Jonny Julkaisutiedot: Karisto, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Miina ja Manu merirosvolaivalla</i> Päätekijä: Teutori Julkaisutiedot: Satukustannus, 1999</p>	<p>Nimeke: <i>Mikko merirosvo</i> Päätekijä: Stack, Finola Julkaisutiedot: Mäkelä, 2011</p>

Siilit

<p>Nimeke: <i>Sellainen kuin sinä</i> Päätekijä: Rowe, John A. Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2010</p>	<p>Nimeke: <i>Pikku siili ja possu ressu</i> Päätekijä: Anderson, Lena Julkaisutiedot: Tammi, 2007</p>
<p>Nimeke: <i>Pikku siilin salaisuus</i> Päätekijä: Anderson, Lena Julkaisutiedot: Tammi, 2001 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Rumpalin Ujo Ystävä</i> Päätekijä: Driscoll, Laura Julkaisutiedot: Sanoma Magazines Finland, 2008</p>
<p>Nimeke: <i>Siilin sadepäivä</i> Päätekijä: Butler, M. Christina Julkaisutiedot: Karisto, 2008</p>	

Syksy

<p>Nimeke: <i>Pörri-peikko ja lapin syksy</i> Päätekijä: Borg, Inga Julkaisutiedot: Tammi, 1982</p>	<p>Nimeke: <i>Käpymetsässä punertaa</i> Päätekijä: Iwamura, Kazuo Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1985</p>
<p>Nimeke: <i>Eetun ja Reetun syyspuuhat</i> Päätekijä: Telaranta, Pirjo Julkaisutiedot: Karisto, 1990</p>	<p>Nimeke: <i>Arvaa kuinka paljon sinua rakastan kun on syksy</i> Päätekijä: Mcbratney, Sam Julkaisutiedot: WSOY, 2007</p>
<p>Nimeke: <i>Myyrän syysleikit</i> Päätekijä: Miler, Zdenek Julkaisutiedot: Tammi, 2008</p>	<p>Nimeke: <i>Myyrän paras lahja</i> Päätekijä: Emmett, Jonathan Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008</p>

Sää (satuja pienille)

<p>Nimeke: <i>Pumpuliset pilvet</i> Päätekijä: Krätschmer, Marion Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2010 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Ihana aurinko</i> Päätekijä: Krätschmer, Marion Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2010 Huom. Runokuvakirja</p>
<p>Nimeke: <i>Sää</i> Päätekijä: Awdry, W. Julkaisutiedot: Buster, 2008</p>	<p>Nimeke: <i>Tessu ja sää</i> Päätekijä: Inkpen, Mick Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2001</p>
<p>Nimeke: <i>Nalle ja sää</i> Päätekijä: Marin, Lise Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1987</p>	<p>Nimeke: <i>Noksu ja päivän sää</i> Päätekijä: Kunnas, Mikko Julkaisutiedot: WSOY, 2003</p>

Lokakuu

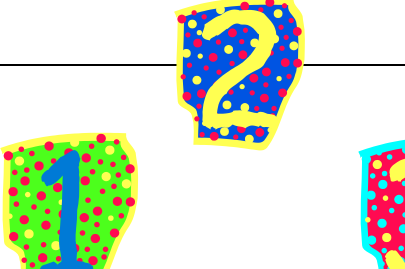
Lokakuun aiheita ovat **surutyö, numerot, porot ja hirvet, nallepäivä** sekä **pukeutuminen**, joka on suunnattu pienemmille kuulijoille. Surutyö-tema on luonteeltaan koskettava ja vaikeakin aihe, mutta lasten kanssa on tärkeää käydä sitä läpi. Numerot ja pukeutuminen puolestaan edustavat lokakuussa opettavaisia aiheita. Porot ja hirvet -teemassa halusimme tuoda esille maamme alueellisia piirteitä, sillä Oulu sijaitsee poronhoitoalueella. Nallepäivä-tema pääsi mukaan, koska 27.10 vietetään kansainvälistä nallepäivää.

Nallepäivä-temassa on yksi runokuvakirja, jonka olemme korostaneet esille. Nallepäivän oheistoimintana on, että satutunnin pitäjät sekä kuuntelijat saavat tuoda satutunnille mukaan oman rakkaan nallekarhunsa, joka esitellään satutunnilla. Tästä kannattaa muistaa kertoa edellisellä kerralla tai huomauttaa samalla, kun tiedotetaan satutunnista, jotta kaikki halukkaat osaavat ottaa oman nallen mukaansa. Satutunnille olisi myös hyvä varata kirjaston omia nalleja mukaan, jos joltakin lapselta sattuu oma pehmolelu unohtumaan.

Surutyö

Nimeke: Surusaappaat Päätekijä: Franzon, Päivi Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006	Nimeke: Eeva kadonneiden siskojen maassa Päätekijä: Robberecht, Thierry Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2004
Nimeke: Tyttö ja naakkapuu Päätekijä: Jalonen, Riitta Julkaisutiedot: Tammi, 2004	Nimeke: Aina ja ikuisesti Päätekijä: Durant, Alan Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2004
Nimeke: Koirien taivas Päätekijä: Chichester Clark, Emma Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2003	Nimeke: Kuinka pikku elefantti parani suuresta surustaan Päätekijä: Monika Weitze Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1999

Numerot

<p>Nimeke: <i>Kymmenen hölmöä hiirtä</i> Päätekijä: Heine, Helme Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1992</p>	<p>Nimeke: <i>Senni-Sanni ja yhdeksän salaisuutta</i> Päätekijä: Macdonald, Elizabeth Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1999</p>
<p>Nimeke: <i>Ellen laskee 1, 2, 3</i> Päätekijä: Kruusval, Catarina Julkaisutiedot: Tammi, 2003</p>	<p>Nimeke: <i>10 pikku pingviiniä</i> Päätekijä: Fromental, Jean-Luc Julkaisutiedot: Otava, 2011</p>
<p>Nimeke: <i>Barbapapan numerot</i> Päätekijä: Tison, Annette Julkaisutiedot: Otava, 2011</p>	

Porot ja hirvet

<p>Nimeke: <i>Pikku poron syntymäpäivä</i> Päätekijä: Lintunen, Martti Julkaisutiedot: Otava, 2007</p>	<p>Nimeke: <i>Lintu ja poro</i> Päätekijä: Tiitinen, Esko-Pekka Julkaisutiedot: Tammi, 1990</p>
<p>Nimeke: <i>Hiljainen hirvi</i> Päätekijä: Gannij, Joan Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2009</p>	<p>Nimeke: <i>Lakkoja tuokkosen täydeltä</i> Päätekijä: Ots, Olga Julkaisutiedot: Alppitähti OM, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Pieni hirvenvasa</i> Päätekijä: Ruth Martin Julkaisutiedot: Kirjalito, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Poronvasa Aapelin tarina</i> Päätekijä: Lanamo, Riitta Julkaisutiedot: Perhemediat, 2012</p>

Nallepäivä

<p>Nimeke: <i>Nalle Nappikorva ja salaperäiset kirjeet</i></p> <p>Päätekijä: Brée, Uli</p> <p>Julkaisutiedot: Gummerus, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Ti-Ti nallen vuodenaajat</i></p> <p>Päätekijä: Korpela, Riitta</p> <p>Julkaisutiedot: Kirjalito, 2003</p>
<p>Nimeke: <i>Pikku-Nallen koulupäivä</i></p> <p>Päätekijä: Baumgarten, Fritz</p> <p>Julkaisutiedot: Gummerus, 1986</p> <p>Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: <i>Otso-Herra rumpalina</i></p> <p>Päätekijä: Kuratomi, Chizuko</p> <p>Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1987</p>
<p>Nimeke: <i>Otso-Herran varjo</i></p> <p>Päätekijä: Kuratomi, Chizuko</p> <p>Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1983</p>	<p>Nimeke: <i>Osmo nalle ja isän erehdys</i></p> <p>Päätekijä: Arvola, Pirjo</p> <p>Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2011</p>
<p>Nimeke: <i>Saako isä suukon?</i></p> <p>Päätekijä: Watts, Frances</p> <p>Julkaisutiedot: Kirjalito, 2009</p>	

Pukeutuminen (satuja pienille)

<p>Nimeke: <i>Pikku pupu pukeutuu</i></p> <p>Päätekijä: Hicks, Angela</p> <p>Julkaisutiedot: Kirjalito, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Puehan päällesi, pikku hiiri!</i></p> <p>Päätekijä: Rudolph, Annet</p> <p>Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2001</p>
<p>Nimeke: <i>Viivin vauhtipäivä</i></p> <p>Päätekijä: Reid, Camilla</p> <p>Julkaisutiedot: Rainbowbook, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Nalle pukeutuu</i></p> <p>Päätekijä: Marin, Lise</p> <p>Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1986</p>
<p>Nimeke: <i>Tule pukuleikkiin! : koskettelukirja</i></p> <p>Päätekijä: Stephens, Helen</p> <p>Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2007</p>	

Marraskuu

Marraskuun aiheina toimivat **Aasia, käytöstavat, isänpäivä/isät, sairastuminen ja lääkarissäkäynti** sekä **värit**, joka on suunnattu pienemmille kuulijoille. Aasiassa toistuu jo tutuksi tullut kansainvälisyyskasvatus. Käytöstavat-teema puolestaan edustaa satutuntirungossa tuttua moraalikasvatusta. Isänpäivä/isät-teema on luonnollisella paikallaan, sillä isänpäivää vietetään maassamme marraskuun toisena sunnuntaina. Sairastuminen ja lääkarissä käynti on monelle lapselle jännittävä ja ehkä myös pelottava asia, mutta kuitenkin hyvin ajankohtainen ja usein toistuva tapahtuma lapsen elämässä. 1–4-vuotiaan silmin värit ovat ehdottomasti yksi kiinnostavimmista ja houkuttelevimmista asioista, ja sen vuoksi se pääsikin mukaan satutuntirunkoomme.

Teemoissa Aasia, isänpäivä/isät ja värit on kaikissa mukana yksi tai useampi runokuvakirja. Aasia-teemassa on oheistoimintana musiikkinäytteitä maanosan eri maihin liittyen. Äänitteen tarkemmat tiedot löytyvät teeman kohdalta.

Aasia- teemassa oheistoimintana on äänite *Sesame street playground*, jonka laulut kertovat maailman eri maista. Äänitteestä valitsimme kappaleet numero 4 (*Xiàng pō xiao ya*), 9 (*Galli galli sim sim theme*) ja 11 (*En den dino*), koska ne kertovat Aasian maista: Kiinasta, Intiasta ja Israelista. Valitsimme nämä kyseiset kappaleet myös sen vuoksi, että ne edustivat mielestämme parhaiten Aasiaa.

Aasia

Nimeke: <i>Luumunkukka ja lohikäärme</i> Päätekijä: Kaskinen, Anna-Mari Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2007 Huom. Runokuvakirja	Nimeke: <i>Mia Tiu ja sata sanaa</i> Päätekijä: Airola, Sari Julkaisutiedot: WSOY, 2006
Nimeke: <i>Xing ja sukulaiset</i> Päätekijä: Virtanen, Leena Julkaisutiedot: Tammi, 2010	Nimeke: <i>Yumi</i> Päätekijä: Parot, Annelore Julkaisutiedot: WSOY, 2011

<p>Nimeke: <i>Kauppias ja papukaija</i> Päätekijä: Rumi, Dzalaladdin Julkaisutiedot: Rainbow Book, 2010</p>	<p>Nimeke: <i>Valon juhla: uusivuosi Intiassa</i> Päätekijä: Palmunen, Tuula Julkaisutiedot: Sanomaprint, 1992</p>
<p>Nimeke: <i>Sateenkukka ja kultainen avain</i> Päätekijä: Nygren, Tord Julkaisutiedot: Weilin+Göös, 1985</p>	<p>Nimeke: <i>Satumatka maailman ympäri</i> Päätekijä: Amery, Heather Julkaisutiedot: Kolibri, 2002 Sadut: Norsunluinen taikasauva: kiinalainen satu, Pieni varpunen: japanilainen satu, Täysinäinen tarinasäkki: kambodšalainen tarina, Käärmeenluomoaja: intialainen satu</p>
<p>Nimeke: <i>Sesame street playground</i> (äänite) Päätekijä: tuntematon Julkaisutiedot: Sesame Workshop, 2008 Äänitteestä kappaleet numero 4 (Xiàng pō xiao ya), 9 (Galli galli sim sim theme) ja 11 (En den dino),</p>	

Käytöstavat

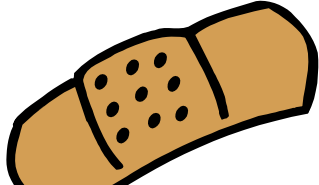
<p>Nimeke: <i>Sauli ja hyvät tavat</i> Päätekijä: Pétigny, Aline de Julkaisutiedot: Kolibri, 2005</p>	<p>Nimeke: <i>Muuli oppii tapoja</i> Päätekijä: Edwards, Pamela Duncan Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2002</p>
<p>Nimeke: <i>Papukaija menee päiväkotiin</i> Päätekijä: Willis, Jeanne Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2000</p>	<p>Nimeke: <i>Pöytätapojen kunkku</i> Päätekijä: De Graaf, Anne Julkaisutiedot: Sley-kirjat, 1993</p>
<p>Nimeke: <i>Arttu alligaattori</i> Päätekijä: Calmenson, Stephanie Julkaisutiedot: Tammi, 1992</p>	<p>Nimeke: <i>Koko perheen nalkutuskirja</i> Päätekijä: Cole, Babette Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1995</p>

<p>Nimeke: <i>Kiitos ja ole hyvä: on aika lukea satu!</i></p> <p>Päätekijä: Scarry, Richard</p> <p>Julkaisutiedot: Tammi, 2009</p>	<p>Nimeke: <i>Roope parantaa tapansa</i></p> <p>Päätekijä: Gretz, Susanna</p> <p>Julkaisutiedot: Kustannusmäkelä, 1989</p>
---	---

Isänpäivä / isät

<p>Nimeke: <i>Hetkiä isän kanssa</i></p> <p>Päätekijä: Macnaughton, Tina</p> <p>Julkaisutiedot: Kirjalito, 2011</p>	<p>Nimeke: <i>Oma isi</i></p> <p>Päätekijä: Smallman, Steve</p> <p>Julkaisutiedot: Mäkelä, 2012</p> <p>Huom. Runokuvakirja</p>
<p>Nimeke: <i>Miksi isä on tärkeä?</i></p> <p>Päätekijä: Horn, Peter</p> <p>Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2002</p>	<p>Nimeke: <i>Maailman paras isi</i></p> <p>Päätekijä: Lobel, Gill</p> <p>Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 2005</p>
<p>Nimeke: <i>Isukki!</i></p> <p>Päätekijä: Fuge, Charles</p> <p>Julkaisutiedot: Satukustannus, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Isän kanssa</i></p> <p>Päätekijä: Ritchie, Alison</p> <p>Julkaisutiedot: Karisto, 2007</p> <p>Huom. Runokuvakirja</p>
<p>Nimeke: <i>Jos minä olisin sinä</i></p> <p>Päätekijä: Hamilton, Richard</p> <p>Julkaisutiedot: Mäkelä, 2008</p> <p>Huom. Runokuvakirja</p>	

Sairastuminen ja lääkärissäkäynti

<p>Nimeke: Teemu käy lääkärissä Päätekijä: Wolde, Gunilla Julkaisutiedot: Tammi, 1989</p>	<p>Nimeke: Muurahainen lääkärissä Päätekijä: Topelius, Zacharias Julkaisutiedot: WSOY, 2005</p>
<p>Nimeke: Touko ja keljukorva Päätekijä: Blackburn, Karoliina Julkaisutiedot: Satukustannus, 2006</p>	<p>Nimeke: Lelusairaala Päätekijä: Mills, Elaine Julkaisutiedot: Kirjalito, 2000</p>
<p>Nimeke: Ilona ja iloinen laastari Päätekijä: Janouch, Katerina Julkaisutiedot: Tammi, 2006</p>	<p>Nimeke: Sanna lääkärissä Päätekijä: Wolde, Gunilla Julkaisutiedot: Tammi, 1987</p>
<p>Nimeke: Hermannin hiiri hammaslääkärissä Päätekijä: Campanella, Marco Julkaisutiedot: WSOY, 2009</p>	

Värit (satuja pienille)

<p>Nimeke: Muumien värikäs päivä Päätekijä: Korolainen, Tuula Julkaisutiedot: Tammi, 2011 Huom. Runokuvakirja</p>	<p>Nimeke: Värikäs Muumilaakso Päätekijä: Harkkila, Johanna Julkaisutiedot: Kolibri, 2004</p>
<p>Nimeke: Pupu-Lassi puutarhassa Päätekijä: Worsley, Elizabeth Julkaisutiedot: Gummerus Junior, 1991</p>	<p>Nimeke: Eppu ja värit Päätekijä: Curry, Peter Julkaisutiedot: Mäkelä, 2011</p>
<p>Nimeke: Kot! sanoo kana Päätekijä: Junnila, Leena Julkaisutiedot: WSOY, 2011</p>	<p>Nimeke: Ensimmäinen värikirja Päätekijä: Kunelius, Sirja Julkaisutiedot: Karisto, 2012 Huom. Runokuvakirja</p>
<p>Nimeke: Vauva ja värit Päätekijä: Sirett, Dawn Julkaisutiedot: Otava, 2011</p>	

Joulukuu

Joulukuun aiheita ovat **joulun sanoma, joulu muissa maissa ja adventti, joulusatuja** sekä **uusivuosi**. Nämä kaikki ovat kuukauden ”vaatimia” jouluisia aiheita. Joulukuun teemoissa käsittelemme sekä uskonnollispainotteista joulun viettoa, että kevyttä versiota siitä, johon kuuluvat joulupukit tonttuineen. Vastapainoksi näille halusimme tuoda esille myös muiden maiden jouluperinteitä. Uusivuosi-teemaa lukuun ottamatta kaikissa joulukuun aiheissa on mukana runokirjoja.

Joulukuuhun olemme laatineet yhden vaihtoehtoisen toimintamallin, jota halutessaan voi käyttää joko sellaisenaan yksittäisenä teemana yhden perinteisen lukemispainotteisen satutunnin sijaan tai yhtenä laajempina oheistoimintana satutunnin rinnalla. Tämä kyseinen toimintamalli on sadutustuokio, jossa tarkoituksena on laatia jouluaiheinen tarina yhdessä lasten kanssa. Tarinan aiheena toimii ”Miten joulua vietetään”. Ideana on, että jokainen lapsi saisi toteuttaa vapaasti itseään ja piirtää itselle tärkeitä, omanlaisia joulun viettoon liittyviä asioita. Lopuksi lasten piirustukset voidaan kiinnittää vaikkapa seinälle ja satutunnin pitäjän johdolla niistä muodostetaan yhdessä lasten kanssa jouluinen tarina sen mukaan mitä piirustukset sisältävät. Tässä tulee muistaa vuorovaikutteisuus lasten kanssa; tarinaa tulee joustavasti luoda yhdessä lasten kanssa ja heidän ehdoillaan.

Joulun sanoma

Nimeke: <i>Matka joulun salaisuuteen</i> Päätekijä: Kaskinen, Anna-Mari Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2008 Huom. Runokirja (kuuluu myös osioon ”Joulu muissa maissa ja adventti”).	Nimeke: <i>Joulun valo</i> Päätekijä: Vainio, Pirkko Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2009
Nimeke: <i>Ensimmäisenä jouluna</i> Päätekijä: Dowley, Tim Julkaisutiedot: Sley-kirjat, 2002	Nimeke: <i>Jouluyö Betlehemin tallissa</i> Päätekijä: Deboer, Jesslyn Julkaisutiedot: Arkki, 2006

<p>Nimeke: <i>Eräänä kirkkaana yönä</i> Päätekijä: Godfrey, Jan Julkaisutiedot: Arkki, 2007</p>	
--	--

Joulu muissa maissa ja adventti

<p>Nimeke: <i>Kaisa Lipposen 7 joulua</i> Päätekijä: Valkama, Samuli Julkaisutiedot: Tammi, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Hilla pohtii joulunaikaa</i> Päätekijä: Paasio, Ulla Julkaisutiedot: Ulla Paasio, 2010</p>
<p>Nimeke: <i>Joulupukki ja kiinan ihmeet</i> Päätekijä: Salokorpi, Sinikka Julkaisutiedot: Ajatus, 2001</p>	<p>Nimeke: <i>Jamelan ystävä</i> Päätekijä: Daly, Niki Julkaisutiedot: Pieni Karhu, 2001</p>
<p>Nimeke: <i>Dovretunturin iso kissa: norjalainen joulusatu</i> Päätekijä: De Paola, Tomie Julkaisutiedot: Otava, 1980</p>	<p>Nimeke: <i>Matka joulun salaisuuteen</i> Päätekijä: Kaskinen, Anna-Mari Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2008 Huom. Runokirja (kuuluu myös osioon ”Joulun sanoma”).</p>
<p>Nimeke: <i>Laula, joululintu!</i> Päätekijä: Perkiö, Pia Julkaisutiedot: Kirjapaja, 2009 Huom. Lasten runokirja</p>	

Joulusatuja

<p>Nimeke: <i>Kaikkein pienin poro</i> Päätekijä: Foreman, Michael Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1997</p>	<p>Nimeke: <i>Viiru ja Pesonen saavat jouluvieraita</i> Päätekijä: Nordqvist, Sven Julkaisutiedot: Tammi, 1989</p>
--	---

<p>Nimeke: <i>Iloista joulua!</i> Päätekijä: Palo, Luboslav Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 2006</p>	<p>Nimeke: <i>Joulumuori kutsutaan töihin</i> Päätekijä: Simon, Tom Julkaisutiedot: Kustannus-Mäkelä, 1999</p>
<p>Nimeke: <i>Siilin joulu</i> Päätekijä: Butler, M. Christina Julkaisutiedot: Karisto, 2007</p>	<p>Nimeke: <i>Matka joulun taloon: joulun satuja ja runoja</i> Päätekijä: Hannele Huovi Julkaisutiedot: Lasten parhaat kirjat, 2001 Huom. Lasten runo- ja satukirja</p>
<p>Nimeke: <i>Koiramäen joulukirkko</i> Päätekijä: Kunnas, Mauri Julkaisutiedot: Otava, 1997</p>	<p>Nimeke: <i>Lauloi lappi lapsellensa</i> Päätekijä: Larin-Kyösti Julkaisutiedot: Kaija ja Erkki Hiilivirta, 2004 Huom. Runokirja</p>

Uusivuosi

<p>Nimeke: <i>Satupuun leikit</i> Päätekijä: Laulajainen, Leena Julkaisutiedot: Weilin+Göös, 1987 Satu: Lohikäärmeen vuosi s. 138</p>	<p>Nimeke: <i>Opri, mummo ja taikayö</i> Päätekijä: Tiitinen, Esko-Pekka Julkaisutiedot: Tammi, 2006</p>
<p>Nimeke: <i>Rudolf Koivun satukirja</i> Päätekijä: Koivu, Rudolf Julkaisutiedot: Otava, 1976 Satu: Uudenvuoden tinaa</p>	<p>Nimeke: <i>Pieni tulitikkutyttö</i> Päätekijä: Anderssen, H.C. Julkaisutiedot: Sley-kirjat, 1985</p>
<p>Nimeke: <i>Tulevaisuuden maa</i> Päätekijä: - Julkaisutiedot: Lasten Keskus, 1999 Satu: Uudenvuoden yö s. 72</p>	<p>Nimeke: <i>Ilveksen uusivuosi</i> Päätekijä: Salokorpi, Sinikka Julkaisutiedot: Perhemediat, 2012</p>